

Seitse tonni tomateid jäi müümata

Selveri otsus jättis kohalikule kasvatajale kätte ligi tuhat kasti tomateid, mis riknema jätmise asemel lihtsalt tasuta laiali jagati. lk 6

Eestlane hakkab importprügi kinni maksma

Kas Eesti elektritarbija peaks oma taskust maksma Iru elektrijaamas soomlaste ja brittide jäätmete põletamise eest? lk 8–9

Võõrsilt tuli napp kaotus

Eestlased pidasid Valgevenes väljakule naasnud Siim-Sander Vene (pildil) abiga mahutulise korvpalli-lahingu. lk 14–15

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 163 | REEDE, 23. AUGUST 2013

ajaleht.epl.ee

Foto: AFP/Scanpix/ÜRO Pögenike Armet

Vägivalla eest pakku

Põhja-Iraagi Kurdistanis autonoomses provintsis avati ajutine sild üle Tigrise jõe Süüriasse, et sealsed inimesed saaksid põgeneda sõjavägivalla eest. Ja nad tulid. Alguses sadades, siis tuhandetes – praeguseks on mõne päevaga Iraaki jõudnud rohkem kui 30 000 inimest. Loe arvatavast keemiarelva kasutamisest Süüria kodusõjas lk 7

Riik püüab sihituid noori tööellu suunata

Noorte arv, kes ei õpi ega tööta, ulatub pea 17 000-ni. See on tõsine probleem, nentisid Eesti Päevalehega suhelnud eksperdid. Just selle probleemi lahendamiseks võiks tegelda noortegarantii, mis lubab igale töötule ja mitteõppivale noorele nelja kuu jooksul võimalust töötamiseks või edasiõppimiseks. Tegvusplaani on paika pannud peamiselt sotsiaal- ning haridus- ja teadusministeerium ja see koosneb kolmest suuremast sammust: enetustöö, selliste noorte ülesleidmine ehk mobiilne noorsootöö ja esimese töökoha toetus.

„Noortegarantii on eelkõige noorele, kes on töötu, ei õpi ega ole leidnud endale muud sobivat väljundit ühiskonnas. Ja garantii tähendab, et hiljemalt nelja kuu jooksul on riik

pakkunud talle edasitegutsemise võimalust, kas õppimist, tööd, praktikat või muud sarnast,” selgitas sotsiaalministeeriumi tööturu osakonna peaspetsialist Karin Kuum.

Sihtrühm on 15–29-aastased noored, kellest osa on töötuna registreeritud, osa mitte. Neid noori, kes ei tööta ega õpi, tähistatakse terminiga NEET-noored, aasta alguses oli

neid 16 600. Sealhulgas on töötuid noori pisut enam kui 11 000. „See on probleem. Kui noor kogeb mitteaktiivsust ja töötust kohe tööelu alguses, siis töökogemuse puudumine võib mõjutada tema hilisemaid karjäärivõimalusi,” märkis Kuum ja lisas, et umbes 40% noortest töötutest pole end töötukassas arvele võtnud. Jätkub lk 2–3

JUHTKIRI

Loodus, viisakus ja väarikus

Surev kultuur toob esile inimeste matslikkuse, halvad maneerid, teistega pisasjades mitte-arvestamise,” on öelnud Ameerika kirjanik Robert A. Heinlein. „Viisakuse ja hoolivate kommete kadumine on märkimisväärses kui mäss.”

Jah, tõesti, kasvatus ja kombad on osa kultuurist – inimeseks olemisest. Ebaviisakusel pole mingit pistmist cheduse või siirusega, nagu aeg-ajalt ekslikult väidetakse. See on loobumine ühest inimlikkuse komponendist. See, kes tänaval mässab, protestib valitsuse, töötuse või võõra võimu vastu. Aga see, kes käitub avalikult matslikult, pöörab selja sellele, mis teeb meid inimesteks. Ka kõige süngemal stalinismiajal kergitasid Eesti-aegse kasvatuses saanud harrad tänaval kaabut. Kulus mitu aastakümnet, enne kui välja kujunes *homo soveticus*, kes on tuntud selle poolest, et ta ei tervita, ei naerata ja teisele varba peale astudes ei palu vabandust.

Eilne päev tõi kaks värsket uudist Eesti poliitikute halvast käitumisest. Põhja-Tallinna linnaosavanema asetäitja Priit Kutser (Keskerakond) mõnitas Twitteris Eesti ajakirjanikke, politseid ja poliitikuid (täna on need sautsud siiski kustutatud). Viljandi linnavolikogu esimees Tarmo Loodus ja abilinnapea Ardo Agasild suutsid aga eredalt silma paista Saksamaal toimunud hansapäeval, kus esines Viljandi ansambel Paabel.

„Ajage rohkem möla!” nõudis Loodus keset kontserti, Agasild aga toppis muusikutele keset esinemist pirukaid suhu.

Selge, hansapäeval käibki melu ja Saksamaa on arenenud õllekultuuriga maa. Aga huvitav, mis sõnumit

Ebaviisakusest

Kes käitub avalikult matslikult, pöörab selja sellele, mis teeb meid inimesteks.

peaks kandma poliitikut, kes ronib keset muusikute esinemist lavale, jagab õpetussõnu ja topib neile pirukaid suhu? See ei ole halb nali, vaid üleoleku demonstratsioon stiilis: „Moosekandid, ressursid on minu käes!” Niimoodi käituvad poliitikud – nagu Twitteris mõnitavaid lauseid kirjutanud Kutsergi – ei alanda sellega üksnes iseennast, vaid ka erakonda ja avalikku võimu.

Kui Tallinki juhid mõne aasta eest laeval pidutsedes baarmeni löid ja naisteenindajaid teenijatüdrukuteks nimetasid, pälvis see samuti avalikkuse hukkamõistu. Töötajad ei ole omanike orjad – samuti mitte muusikud, isegi kui nad sõidavad esinema linna raha eest. Põhimõte, et kedagi ei tohi väärakust alandavalt kohelda, seisab muide Eesti põhiseaduses. Töötajaid, muusikuid või kaaspoliitikuid ebaväärakalt kohtlev firma- või linnajuht loobub aga eeskätt iseenda väärakusest – vabatahtlikult. ●

REPLIIK

Targem annab järele

Tallinna võim muudkui räägib, kuidas tänavate kordategemiseks tehakse kasutada oleva raha eest kõik võimalik. Autojuhi jaoks pole tähtis, kas tänavate remondiks ei taheta raha anda või mujalt ei ole võimalik vähemaks võtta. Tema tahab autot lõhkumata tänavaid kasutada.

Linn oleks valmis riigile üle andma põhitänavad, mis linna piirist edasi jätkuvad suurte maanteedena. Riik võiks siin käituda vanema vennana, jätta oma uhkus ja teha asi ära. On ju näha, et noorem ja rumalam ajab oma jonni edasi isegi siis, kui see tekitab talle endale kahju. Linn on sisuliselt tunnistanud, et ei saa tänavatega hakkama, ja kui linnajuhid on valmis oma autonoomias osa tänavate näol riigile loovutama, siis palun väga. Aga ärge Tallinn hiljem tulgu mingeid tingimusi esitama! ● **Urmas Jaagant**

Lk 10 Indrek Toome: Jeltsin riskis Eestit toetades eluga
Lk 11: Peeter Päll: kohanimesid muudetakse algupära säilitamiseks

U

UUDISED

ERJK LIIGE KRITISEERIS ESIMEHE ERAPOOLIKUST

Erakondade rahastamise järelevalve komisjoni (ERJK) asendusliige reformierakondlane Ants Leemets (RE) kritiseeris teravalt komisjoni sotsiaaldemokraadist esimeest Ardo Ojasalu viidates,

et ta ei ole erapooletu. Leemets pidas silmas Ojasalu kommentaare meedias erakondade „tavapärase ja korrektse majandustegevuse kohta”, mis ilmselt puudutas Reformierakonna tehtud annetusi

si ja mis Leemetsa meelest venitab edasi „sotside rahastamise uurimist”. „Ojasalu peaks tõsiselt sotside kampaaniaraha segadust uurima või taanduma esimehe kohalt,” ütles Leemets. **Delfi**

Noorsootöötajad hakkavad tegevuseta noori tänavatelt üles otsima

Noortegarantii ühe osana hakatakse töötute ja mitteõppivate noorukitega otse suhtlema linnaruumis nende kogunemiskohtades.

Kelli Seiton
 kelli.seiton@eplee

Algus lk 1

Linnahalli seinad on täis grafitit ja pea igal sammul pröksib jala all mõni klaasikild. Tallinna noorsootöötaja Maris Raudam osutab käega ümbrusele – just see on üks koht, kuhu noorsootöö on teda ja tema kolleege toonud. Linnahalli ümbrus on nimelt üks paik, kus tegevuseta noortekampadele koguneda meeldib.

Üks osa noortegarantii paketist ongi tegevuseta noorte ülesleidmine näiteks tänavatelt või kaubanduskeskustest. „Need noored ei jõua sageli töötukassasse või nõustamiskeskusesse,” selgitas Ardo Rohtla haridus- ja teadusministeeriumist. Otsiv noorsootöö tähendabki tema sõnul, et noorsootöötajad lähevad n-ö nelja seina vahelt keskustest välja, loovad noortega seal kontakti, jagavad neile infot

ning suunavad kohta, kus saadakse neid aidata.

Tegelikult ei ole otsiv noorsootöö – või mobiilne, nagu nimetavad seda noortekeskuste töötajad – Eesti jaoks uus. Tallinna Kesklinna ja Kristiine linnaosa on sellega idee tasandil algust teinud juba 2008. aastal ja Eesti avatud noortekeskuste ühendus on paari aasta jooksul juba rohkem kui sada noorsootöötajat selle alg-

tõdedega kurssi viinud. Süsteemset võrgustikku ja koostööd aga seni pole ega ole üle Eesti ka kokku lepitud, kuidas peaks seda laadi tänavatööd nimetama.

Eesti avatud noortekeskuste ühenduste tegevjuht Heidi Paabort selgitas, et see,

takse, miks nad seal on. Seda kõike ei tee noorsootöötajad üksi, vaid koos politsei, sotsiaaltöötajate, koolide aga ka näiteks korteriühistutega. „Seejärel püüame leida kontakti noorega,” ütles Paabort ja rõhutas, et lihtsalt niisama, ilma eelteadmiste või oskusteta, noortekampade juurde minna ei saa. Kui kontakt on saavutatud, saab noorsootöötaja hakata uurima, millised on noore võimalused ja huvid ning kuidas saaks teda õigete tegevuste juurde suunata.

Seda kinnitas ka Raudam. „Vaja on eriväljaõpet. See ei toimi nii, et võtan pähe ja hakkan

Otsiva noorsootöö eesmärk pole noorte noomimine, vaid nende teadlik suunamine.

kuidas tänavatöö toimib, on siiski kõikjal üsna sarnane: esmalt viiakse läbi sotsiaalruumi analüüs, kaardistatakse noorte asukohad ning uuri-

Noored tahaksid laiemat garantiid

Oma visiooni noortegarantiist on teinud ka Eesti noorteühenduste liit (ENL), kelle arvates võiks see olla laiemaa haardega, kui ministeeriumid on planeerinud. Näiteks rõhutab ENL-i noortepoliitika nõunik Edvard Ljulko, et eesmärk peaks olema kõige rohkem just ennetusel ja seega tuleks suuremat tähelepa-

nu pöörata karjääriõppe juurutamisele koolides. Praegu pole see piisavalt tugev, et noori juba eos tegevuses hoida. Ljulko lisas, et garantii võimaldab eri valdkondade koostööd. Seega võiks noorsootöö ja tööturuteenuste kõrvale tuua ka karjäärihariduse.

Karin Kuum haridus- ja teadusministeeriumist on aga tei-

sel arvamusel. Tema sõnul on noortegarantii just n-ö aukude lappimiseks ehk leidmaks lahendusi sinna, kus praegu veel suurt midagi ei tehta. Karjääriõppe seavastu on tema sõnul pidevalt arenev, seetõttu ei peaks noortegarantiid sinna fokuseerima. ENL esitab oma visiooni noortegarantiist ka ministeeriumidele.

KOMMUNISMI JA NATSISMI OHVRITE MÄLESTUSPÄEV

Täna on rahvusvaheline kommunisti ja natsismi ohvrите mälestuspäev, mida tähistatakse kell 16 tseremooniaga Vabadussõja võidusamba jalamil. **Delfi**

ÜLIKOOLIDE VABAD KOHAD

Kõrgkoolid ei saanud tänava kõiki plaanitud õppekohti täis, sest tasuta kohti on oluliselt rohkem kui varem ja ka õpilaste valikuvõimalused on varasemast suuremad. **ERR**

KROSS TUTVUSTAS OMA VALIMISKAMPAANIAT

Tallinna linnapeakandidaat Eerik-Niiles Kross (IRL, pildil) tutvustas eile oma kampaaniat. Kross lubas meeri kohale pääsedes korraldada esimese asjana linna valitsemise kohta sõltumatu auditi. Vali-

mistel kuuluvad tema meeskonda riigikogu liige Liisa Pakosta, GAG direktor Hendrik Agur, kirurg Tiit Meren, sportlane Jaak Uudmäe, arhitekt Yoko Alender ja omanike keskliidu tegevjuht Priit Värk. **EPL**

Täna digilehes

- Euroopa Komisjoni asepresident: oleme minevikust õppinud.
- Wikileaksi lekitaja sai 35 aastat vangistust.

Tarmo Loodus: see oligi selline lõbus pidu

Intervjuu

Vahur Koorits
uudised@epl.ee

Viljandi volikogu esimees avaldas kahetsust, et ta joobnuna Saksamaal pidustustel ansambel Paabeli esinemist segas.

••• Kuidas kommenteerite Saksamaal toimunut, mille üks peategelasi olite?

Mul ei ole midagi kommenteerida. Ma olen lühidalt öelnud kõik, mis oli. On vabandatud ja mul on väga kahju, et see nii juhtus. Seda olen ma korduvalt öelnud, jääb üle korrata.

••• Te Viljandi linnavolikogu esimehe kohalt seetõttu tagasi astuda ei kavats?

Seda otsustavad volikogu ja erakond (IRL – toim). Need asjad on alles kõik ees.

••• Valimistel kandideerite?

Tõenäoliselt.

••• Mis ametikohta te valimistel sihite?

Küsige erakonna käest, neid otsuseid ei tee keegi üksi.

••• Milline on seni olnud erakonna tagasiside? Kas nad on teid toetanud?

Mnjah.

••• Erakond pole siis öelnud, et teie tegu oli põhimõtteliselt lu-

bamatu või et te peaksite veel midagi tegema?

See ongi häbiväärne tegu selles mõttes, et olukorras, kus me selles melus olime, nii juhtus. Erakond ei ole selle koha pealt midagi öelnud, ma arvan, et siin pole ka rohkem midagi kommenteerida.

••• Mis melu seal täpselt oli? Hansapäevad – kõlab nagu väga lõbus üritus.

Seda ta ongi.

••• Ma ei ole enne Paabeli esinemist toimus?

Meil on kokku lepitud ansambliga ja ma pean seda kokkulepet, et me ei kommenteeri, mis meie vahel juhtus.

••• Palju te enne joonud olite?

Kes seda oskab öelda? Toonitan veel kord, see oli hansamelu, kus kõik olid väga rõõmsas meeleolus. See oligi selline lõbus pidu. Erakorraline, mida polnud päevaplaanis ette nähtud.

••• Te ei mäleta enam, kui palju õlut jõite, või milles on asi?

Kuulge, te Öllesummeril käisite?

••• Ei käinud.

Ka te ju ei saa mäletada kolm kuud tagasi sündinud asju, selliseid inimene tavaliselt meele ju ei pea. Ütlen veel kord, täna ma rohkem seda teemat ei kommenteeri.

Ma olen öelnud, et mul on kahju, et nii juhtus, ja ma vabandasin ansambli ees ja vabandasin ka kõigi teiste ees, keda see riivas.

••• Milliseid järeldusi te ise juhtunust olete teinud?

Olen teinud. Ja piisavalt tõsiselt. Aga need on minu enda teada.

••• Kas see mõjutab kuidagi ka teie edasist poliitilist karjääri? Arvatavasti.

••• Milline on olnud tagasiside inimestelt? Kas on helistatud ja küsitud, mis toimus?

Jah, ja ma arvan, et see on selline koht, kus ma ütlen teile aitäh, mul pole teile muud midagi öelda. Nägemist! •

IRL: vaja oleks avalikku vabandust

Tarmo Looduse ja temaga Saksamaal kaasas olnud abilinnapea Ardo Agasilla ebasobivat käitumist taunisid nii Viljandi linna- pea Loit Kivistik (RE) kui ka IRL-i peasekretär Tiit Riisalo, kelle sõnul peaksid linnajuhi oma käitumise pärast avalikult vabandust paluma. „Teame, et ansambli Paabel liikmete ees on juba vabandatud. Loodus ja Agasild peavad vajadusel täiendavaid selgitusi andma,” ütles ta.

Viljandi koalitsiooninõukogu otsustas eile, et kuna enne valimisi on veel ainult kaks volikogu istungit, jätkab Loodus valimiseni omal kohal. Loodus loobus aga kandideerimast Viljandi linna- peaks, nagu oli IRL-i piirkond esmaspäevasel koosolekul otsustanud. Valimistel lööb ta tõenäoliselt siiski kaasa. „Seal otsustab igaüks ise, kui tõsise rikkumisega tegemist oli,” lausus ta ajalehele Sakala.

suhtlema noortega,” sõnas ta ja rõhutas sarnaselt Paabortiga eeltöö olulisust. „Negatiivsed kontaktid sünnivadki puudulikkust eeltööst. Sotsiaalruumi kaardistamise käigus saan teada, millises keskkonnas meie noored on, mis võimalused neil olemas on ja mida nad seal [kogunemiskohas] teevad.” Alles siis võib noorsootöötaja astuda ligi, öelda ausalt, kes ta on ja miks ta seal on.

Raudam rõhutas, et iga juhtum on erinev ja nii ka lähene- misviisid. „Eesmärk pole täna- val hängivate noorte noomimine ega karistamine, vaid nende teadlik suunamine ja toetuse pakkumine. Koos võime leida paremaid lahendusi kui linna peal jölkumine ja igapäevaste kohustustest hoidumine,” sõnas ta.

Noorega õige kontakti loomine võib võtta aega paar päeva, aga ka pool aastat.

Esmased teadmised tänaval tehtavast noorsootööst on umbes sajalt inimesel küll olemas, ent Paabort rõhutas, et see on üksnes aimdus, milleks töö käigus valmis olema peaks. Noorsootöötaja jaoks tähendab tänavatöö nii politsei, sotsiaaltöötaja kui ka näiteks psühholoogi kehastamist. Õige kontakti loomine noorega võib aega võtta paarist päevast kuni poole aastani. „Noorsootöötajatest võib- olla 30% on neid, kes väga hästi sobivad selleks tööks. Paljud ei ole veel valmis,” nentis ta ja lisas, et selleks, et mobiilne noorsootöö reaalselt ka toimiks, on vaja lisaraha ja -ressursse. Just seda peaks riikliku garantii kaudu saama.

Üks noortegarantii samme võtab fookusesse selle, et töö-

kogemuseta noor liiga pikalt töötuks ei jääks. „Sageli ei võeta noori tööle vähese töökogemuse ja erialase hariduse puudumise tõttu,” rääkis Karin Kuum haridus- ja teadusministeeriumist.

Esimesele töökohale toetus

Et julgustada tööandjaid neid noori tööle võtma, rakendub tuleva aasta jooksul programm „Minu esimene töökoh”. See tähendab, et 17– 29-aastase töökogemuseta noore tööle- võtmist võib riik töötukassa kaudu toetada palga ja noore koolituskulude osalise hüvitamisega. Kuum rääkis, et teenus- sega aidatakse neid noori, kes on tööta olnud vähemalt neli kuud. Seitsme aastaga on plaanis teenust pakkuda ligi 3000 noorele ja alustatakse tuleva aasta jooksul.

Peale noorte üles- otsimise ja palga- toetuse pakkumise on noortegarantii oma osa ennetus- töö, et noor teaks juba põhi- või kesk-

kooli lõpus oma võimalusi edasiseks eluks ja kasutaks neid. Selleks on Kuuma sõnul Eestis loodud Rajaleidja keskused, mis annavad noortele karjäärinõu. Peale selle on plaanis viia rohkem tööturuinfot koolinoorteni ka töötukassa vahendusel töötubade ja teavitusüritustena, lisas ta.

Noortegarantii leppisid Euroopa Liidu sotsiaalminist- rid kokku tänavu märtsis ja selle elluviimiseks tuleb raha suu- resti just Euroopa tõukefondi- dest. Eespool mainitud garantii osade täpsema tegevuskavaga tulevad koostajad välja sügi- se jooksul, esimesi tegevusi võiks alustada tuleva aasta keskel. Projekti maksumus on suurusjärgus 29 miljonit eurot, 85% on EL-i toetus ja 15% oma- finantseering. •

Erinoorsootöötaja Maris Raudami sõnul käivad linnahalli juures aega veetmas peamiselt need noored, kes muud oma ajaga peale hakata ei oska. Noorsootöötaja ülesanne on nende jaoks olemas olla ja neid aidata. Foto: Andres Putting

RIMIS ON LASTE- JA BEEBIPÄEVAD!

Pakkumised kehtivad 21.08–03.09 või kuni kaupa jätkub

6⁹⁹
~~9⁹⁹~~

-26%

Aptamil jätkupiimasegu 1-aastastele, 600 g 11.65/kg

-25%

18⁹⁹
~~25⁹⁹~~

Pampers mähkmed

- midi 4-9 kg, 112 tk /o.17/tk
- maxi 7-18 kg, 99 tk /o.19/tk
- junior 12-25 kg, 82 tk /o.23/tk
- xl 16+ kg, 76 tk /o.25/tk

Dr Oded Cats kinnitab, et Tallinna tasuta ühistranspordi projekt on maailmas ainulaadne uurimisobjekt.

Foto: Meisi Volt

Tallinna eeskuju Hasselt loobus priist ühistranspordist

Belgia väikelinnas tuleb uuest aastast bussipiletit ostma hakata, sest tasuta sõit osutus liiga kulukaks.

Tuuli Jõesaar
tuuli.joesaar@epl.ee

Eile kogunesid Tallinna ülikooli tasuta ühistranspordi suvekooli nimelisele konverentsile kogemusi jagama kõigi tasuta ühistranspordi pakkuvate linnade esindajad. Esimesena puliti astunud Edgar Savisaar kiitis Tallinna kogemust ülevoolavalt – linnaapea väitis, et tasuta ühistranspordi tõttu on Tallinnas peale kõige muu paranevad ka tööhõive, kuna tasuta sõit võimaldab liikuda laiemalt.

Savisaar esitles ka arve: ühistranspordi kasutajate arv olevat kasvanud lausa viieniku võrra ja autoga liiklejate osatähtsus olevat langenud 9%. Oma andmete allikat linnaapea ei öelnud ja lahkus pärast ettekannet nii kiiresti, et teda küsitleda ei olnud võimalik.

Tallinna linnavalitsuse auks tuleb öelda, et konverents ei olnud korraldatud kiidukoorina ja mikrofonitaha lubati ka need, kes tasuta ühistranspordi oodi ei laulnud. Rootsi kuningliku tehnikainstituudi teadlane doktor Oded Cats esitles esimest korda avalikult väärtust Tallinna ühistranspordi esimese kolme kuu tulemuste kohta tehtud uuringut. 22 bussiliinile paigaldatud automaattööturite andmeid analüüsi-

des avastas Cats, et möödunud aastaga võrreldes on ühistranspordi kasutamine kasvanud Tallinnas ligi 3%. 1,2% kasvust tõi tasuta ühistransport, 2,8% bussiradade juurdeloomine ja tihendatud graafikud (vt ka EPL-i 19. augusti artiklit).

Catsi uuringutulemused linnasadele ei meeldi, seda näitab seegi, et Savisaar ignoreeris oma ettekandes Rootsi kuningliku tehnikainstituudi analüüsi täiesti. Sellegipoolest jätkub linna koostöö Catsiga, kes kin-

des suur, seega on ka väike kasv oluline,” rõhutas ta.

Cats ja tema meeskond jäädvad Tallinna tasuta ühistranspordi arenguid jälgima ja analüüsima. Nii võib Tallinnast saada maailmas ainulaadne juhtum, kus tasuta ühistranspordi rakendamist on pidevalt ja põhjalikult uuritud kõigis etappides.

Peale Catsi ettekande said sõna teised tasuta ühistranspordi kasutavad linnad. Ilmnes, et Belgia väikelinn Hasselt, kus juba 1997. aastal kasutusele võetud tasuta ühistranspordi Tallinna linnajuhid meile eeskujuks töid, loobub tasuta busisõidu pakkumise-

Varjukülg: Hasseltis hakkas bussiga sõitma 12% jalgrattureist ja 9% jalakäijast.

nit, et ei tunne linnalt survet arve ilusamana näidata. „Me ei ole Tallinna linnaga lepingulistes suhetes, Tallinn ei rahasta meie uurimust,” ütles Cats.

Teadlased uurivad edasi

Ta nentis, et on teadlik, et tasuta ühistransport on Tallinnas poliitilistest ambitsioonidest ajendatud projekt. „Mina ei ole selle poliitilise poolega seotud ja soovin, et see ka jääks nii,” ütles Cats. Ühtlasi soovitas ta tagasihoidlikus kasvuprotsendis mitte pettuda. „Esiteks ei ole esimese kolme kuu tulemuste veel läbi, kuna inimeste harjumuste muutmine võtab aega. Teiseks oli Tallinnas ühistranspordi kasutajate arv juba algu-

sest. Hasselti esindaja Mark Verachttert rääkis, et loobutakse peamiselt kulukuse tõttu. Tasuta ühistranspordi 16 aastaga on reisijate arv kasvanud 12 korda, kuid kasvanud on ka kulud: kui 1997. aastal kulus ühistranspordi ülalpidamiseks ligi 275 000 eurot, siis 2013. aastal juba 1,8 miljonit eurot.

Paraku ei ole tasuta transport andnud soovitud tulemusi. „16% inimesi istus autost bussi ümber, aga ka 12% jalgrattureist hakkas bussiga sõitma ja 9% jalakäijast. Seda ei maininud Tallinna linnaapea ega Aubagne'i esindaja (Prantsusmaa väikelinn, kus on tasuta ühistransport – T. J.), aga see on kõrvalmõju, mida peab mainima,” ütles Verachttert. Peale

selle, et jalgratturid ja jalakäijad autosõitjatega pea samas mahus bussi kolisid, näitab Hasselti statistika sedagi, et autokasutus ei ole märkimisväärselt vähenenud. „91,1% peredest on auto ja iga auto teeb keskmiselt 2,8 sõitu päevas ja sõidab linnas 32 kilomeetrit. Kodust tööle liikumisel kasutab 73% inimestest endiselt autot,” loetles Verachttert pettumust valmistavaid arve.

Meelitab naabreid tööle

Positiivsemat stsenaariumi näitas Prantsusmaa Aubagne'i linna esindaja Antoine Di Ciccio. 104 000 elanikuga linnas on tasuta ühistransport kehtinud 2009. aastast. Bussisõit on tasuta kõigile. See on

linna huvides – Aubagne'is on palju tööstusettevõtteid ja nii antakse naaberomavalitsuste elanikele väike lisatõuge, et otsida töökoht just Aubagne'i ettevõtetes.

Erinevus on ka rahastamises. Prantsusmaal kehtib ettevõtetele transpordimaks. Seega maksavad Aubagne'i ettevõtted kaude kinni oma töötajate tasuta sõidu.

„Ettevõtjad pole kaevanud, sest töötajad jõuavad õigeaks ajaks tööle ja firmade tegevuspiirkondades on vähem autosid ummikuid tekitamas. Säästa oleme saanud piletimüügisüsteemide, seadmete ja järelevalve pealt,” rääkis Di Ciccio. Aubagne on tehtud otsusega rahul ja ei plaani tasuta transpordist loobuda. ●

Hiina miljonlinna lähenemine: osaline tasuta ühistransport

Hiinas Chengus elab seitse miljonit ja koos eeslinnadega 14 miljonit inimest. Linna esindaja Shi Tao rääkis, et linn on tasuta ühistranspordi kasutanud tipp-tunniliikluse hajutamiseks ja metrooliinide ühendamiseks. 2012. aastal oktoobris avati 44 tasuta bussiliini, mis ühendavad linna välist ringteed sisemise ringtee. Seega saavad kaugemalt saabuvad, kes ringteede kaudu linna sõidavad, jätta autod eraldi parklatesse ja edasi kesklinna sõita ühissõidukiga.

Peale selle pandi tööle 17 nn kogukonnabussi – lühikese marsruudiga bussi, mille eesmärk oli, et inimesed liikudes autod koju jätaks. Kasutati ka ajalist piirangut: sõidud on tasuta kella viiest kuni kella seitsmeni hommikul. Eesmärk on anda inimestele lisapõhjust varem tööle minna ja vähendada tipp-tunni rahvamasse.

Tulemust uuriti seitsme liini andmete põhjal. „Neil kasvab sõitjate arv 41–200%,” rääkis Shi Tao.

Klandorf: Tallinnal on riigiga hea koostöö

Tallinna volikogu võttis

eile vastu tänavate

olukorra parandamise

viie aasta plaani.

Katre Tatrik

katre.tatrik@epl.ee

Üle eile kirjutas Eesti Päevaleht Tallinna järgmise viie aasta plaanist parandada linna teede olukorda. Eelnõu muutis tähelepanuväärseks tõsiasi, et enamik linna ettepanekutest nõudis tegusid pigem hoopis riigilt.

Üks 12 ettepanekust nägi ette 75 kilomeetri pealinna tänavate üleandmist riigile.

Eile võttiski linnavolikogu 36 poolt- ja 12 vastuhäälega eelnõu vastu.

Tallinna abilinnapea Kalle Klandorf aga ütles eilse volikogu istungi ajal Eesti Päevalehele, et eelnõu ei saa käsitleda kui valmis otsust. „Need on meie ettepanekud riigile ja riigiga on meil hea koostöö,” kinnitas ta.

Üle eile Eesti Päevalehes ütles majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi nõunik Rasmus Ruuda, et riik on praegu valmis üle võtma n-ö null kilomeetrit Tallinna teid.

Klandorf usub, et Ruudal tuleb oma sõnu veel süüa ja on kindel, et riik siiski võtab linnatänavad üle. Ta lisas, et isegi kui riik ei ole praegu valmis tänavaid üle võtma, on see läbirääkimiste küsimus ja juhtub kindlasti. Ta ütles, et ei näe ühtegi põhjust, miks riik seda tegema ei peaks. „Pärnu ringtee võttis ju riik üle. Miks ta ei võiks siis Tallinnast üle võtta mõnd tänavat, kus toimub transiit,” küsis ta.

Teeaugud riigi hoolde?

Eelnõu üks eesmärk on ka naastrehve kasutatavate autode hulga vähendamine Tallinnas. Kui Ruuda nimetab naastrehvide kasutamise piiramise eelnõu punkti „tehtud-mõeldud” ideeks, siis Klandorf ei näe selles midagi võimatut. Tema sõnul on selleks mitmeid võimalusi ja jällegi on kõik ainult riigiga läbirääkimise küsimus.

„Tallinnas ei muuda see [naastrehvide kasutamine] midagi ja magistraalidel ka mitte,” märkis Klandorf. Ta nõustus, et naastrehvid on siiski olulised hooldamata kõrvalteedel, ent rõhutas, et enamik Eesti autosid sõidab just pealinna teedel.

Tänavate olukorra parandamise eelnõule heidavad ka linna opositsioonipoliitikud ette sisu ja pealkirja vastuolu. Näiteks kommenteeris Reformierakonna fraktsiooni esimees Örne Pillak eile volikogu istungil, et „linn teeb riigile ettepaneku linna augud endale võtta”. ●

Linnaametnik valas tuntud poliitikud veebis sõimuga üle

Põhja-Tallinna linnaosa-

vanema asetäitja Priit

Kutser mõnitas Twitteris

avaliku elu tegelasi.

Riin Aljas

riin.aljas@epl.ee

Veel eile õhtul kuulutas Põhja-Tallinna linnaosavanema asetäitja, keskerakondlane Priit Kutser oma Twitteri kontol kõigile: „Mõtteid Andres Anveltist. Inimesest saab ment, aga mendist inimest enam ei saa. Kahjuks.” See on ainult üks paljudest pehmelt öeldes ebaviisakatest Kutseri säutsudest, mis eile Eesti Ekspressi veebilehe kaudu laiemas avalikkuses ni jõudsid. Säutsud avaldasime muutmata kujul (vt kõrval).

Ehkki nüüdseks on Kutser enamiku ebaviisakustest oma

võrd avaliku võimu esindaja endale sellist tegevust lubada tohiks.

Ametnike eetikakoodeksi autori ja politoloogi Ivar Tallo hinnangul on sellele küsimusele keeruline vastata, sest sotsiaalmeedias väljaöeldut Eestis ei reguleerita. „Sotsiaalmeedia on koht, kus inimesed avaldavad arvamust tunduvalt mahlakamalt kui [on] kantseliit. Ja iseenesest toob sotsiaalmeedia kasutamine inimesi riigivõimule lähemale ja see on tore, aga küsimus on toonis, kuidas seda teha. Sel konkreetsel juhul näib, et asi saab alguse ikkagi lastetoast ja ega siin polegi muud midagi öelda.”

Keeruline korrale kutsuda

Suurt polnud lisada ka Kutseri parteikaaslastel. Keskerakonna fraktsiooni esimees Kadri Simson mõõnis üksnes, et nii ei tohiks käituda ükski Keskerakonna ega ka muu partei liige. „On kurb, et Eesti poliitikas on inimesi nagu Jürgen Ligi ja Priit Kutser, kes ei pea elementaarseid viisakusreegleid millekski ja rikuvad sellega endi ja ka kogu poliitika mainet,” ütles ta. Erakonnas on aga Simsonil Kutserit raske korrale kutsuda, sest

Säutsud

Priit Kutser @Kutser

Mõtteid Andres Anveltist. Inimesest saab ment, aga mendist inimest enam ei saa. Kahjuks.

Priit Kutser @Kutser

Edgari vastu saadetakse: ühe kõrvaga kloun, keda KGB olla saatnud väliseestlaste järele luurama, tagaotsitav relvakaubitseja ja vana ment.

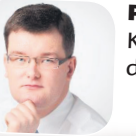
Priit Kutser @Kutser

Kui saab otsa Vilja Suur Raha, saab otsa ka Vilja Suur Armastus! Toomast-poiss on ju teada-tuntud hurmur ;) Kurb aga, tõsi Vilja ei noorene.

Priit Kutser @Kutser

Kui Keskpäevatunnis poleks Muulit, oleks see maksumaksja poolt rahastatud puhas Reformierakonna propaganda saade tänu kapiorav Samostile.

Priit Kutser @Kutser

Keskerakonna vihkaja Rain Kooli on vainmult delfiilik?

Tekst on esitatud muutmata kujul.

ehkki Kutser kuulub küll partei ridadesse, esindab ta Simsoni sõnul Põhja-Tallinnas iseend, mitte aga erakonda ning seetõttu peaks kommete õpetamisega tegelema Põhja-Tallinna linnaosavalitsus. Sama tõeses ka erakonna aukohtu esime-

heks kandideeriv Kalle Klандorf. „Aukohus tegeleb partei siseprobleemidega ja kui kedagi erakonna liikmetest Kutseri tegevus häirib, siis peaks ta aukohtu poole pöörduma, ent seni pole seda tehtud.”

Starman tõstis oma netikiiruse 200 Mb/s-ini, katsetab 600 Mb/s-i

Kiirema internetiühendu-

se saamiseks peavad

Starmani kliendid ise

teenindusse helistama.

Hans Lõugas

hans.lougas@epl.ee

Starman andis klientidelt lisaraha võtmata oma internetipaketide kiirustele hoogu juurde. Kõige kiiremas, XL-paketis tõusis nüüd allalaadimise kiirus 150 megabitil sekundis (Mb/s) 200-le.

„Näiteks 200 fotost koosneva kahe gigabaidise mahuga albumi arvutisse laadimine võtab sellise kiirusega koduinterneti kasutamisel aega alla kahe minuti,” sõnas Starmani tehnoloogiadirektor Hanno Liiva. Võrdluseks: konkureeriva Elioni kiireim kodune võrguühendus on 100 Mb/s. Kui Starmani uus 200 Mb/s ühendus maksab 26 eurot, siis Elioni kiireim pakett 24 eurot kuus.

Starmani kolme soodsama paketi kiirused tõusid vastavalt 60, 10 ja 2 Mb/s-ini, kuutasud kiiruse tõusuga ei muutunud. Oluline on, et senised kliendid peaksid ise klienditeenindusse helistama (numbril 1770) ja paluma ühenduse suuremal kiirusel tööle panemist.

Liiva sõnul on Starman katsetanud juba ka palju kiire-

maid, kuni 600 Mb/s ühendusi. „Internetikiiruse piiranguks on praegu kliendi kodus olevad kaabelmodemid. Kui nende tehnoloogia areneb, saame veel kiirusi tõsta,” ütles Liiva.

Elion kinnitas valmidust samuti internetikiiruseid kasvatada. „Aga reaalsuses mõtleme pigem sellele, kas suurematele internetikiirustele on ka praktilist kasutust ja piisavalt kliente, kes seda endale sooviks ja selle eest ka maksta jõuaks,” ütles Elioni eraklientide üksuse juht Silver Soomre. „Elion on praegu tehniliselt võimeline pakkuma optika kaudu ligi 200 000 kodus 1 Gb/s internetikiirust, kuid (...) kliendile maksaks sel juhul teenus umbes kaks-kolm korda rohkem kui praegu,” lisas ta. Teisalt märkis ta, et reaalne nõudlus tema hinnangul puudub ja investeeering ei tasuks end ära.

Püsivalt kiire ühendus

Starman lõpetab uuendustega ka PowerBoosti tehnoloogia kasutamise, mille pärast kliendid nurisenud on. See andis kliendile väga suure internetikiiruse mõneks sekundiks – näiteks suurt fotot või filmi sai laadida esimesed viis sekundit suure kiirusega –, edasine laadimine käis aeglasemalt. Nüüdsest on ühendus pidevalt püsiva kiirusega.

ALBION REISID

REISID MAAILMA ÄÄRELE

Reisikorraldaja aastast 1996

Helista: 4456009

Kirjuta: albion@albion.ee

Vaata: www.albion.ee

Argo Schneider, 56455850

Lennupartner:

FINNAIR

Reisikalender 2013 / kevad 2014

KANADA - läbi Kaljumäestiku läänerrannikule
17.09-02.10.2013 (4 vaba kohta)
Reisijuht Taivo Koppel
Hind 4880 €

UUS! IRAAN - Pärsia pärl
30.09-12.10.2013 (4 vaba kohta)
Reisijuht Hannes Hanso
Hind 2995 €

UUS! BHUTAN - õnnelik maa Himaalajas. Festivalireis.
11.10-27.10.2013 (6 vaba kohta)
Reisijuht orientalist Teet Toome
Hind 4995 €

UUS! BORNEO METSADES
13.10-28.10.2013 (välja müüdnud)
Reisijuht Hendrik Relve
Hind 3995 €

HIINA: Peking ja Ida-Hiina eksootika
20.10-28.10.2013 (välja müüdnud)
Reisijuht Anneli Vilu
Hind 1895 €

JAAPAN - värvikirev sügis
19.10-27.10.2013 (2 vaba kohta)
Reisijuhid Kertu ja Riho-Bruno Bramanis
Hind 3275 €

SEIŠELLID – ainulaadne paradüüs
22.10-31.10.2013 (1/2 broneeritud)
Reisijuht Taivo Koppel
Hind 3995 €

VIETNAM-KAMBODŽA-LAOS
09.11-22.11.2013
Reisijuht Taivo Koppel
Hind 3995 €

TAIWAN – imekaunis saar
12.11-24.11.2013 (1/2 broneeritud)
Reisijuht Märt Läänemets
Hind 2995 €

BOTSWANA – suur safarireis ja Victoria juga
12.11-25.11.2013 (1/2 broneeritud)
Reisijuht Riho-Bruno Bramanis, giid Mati Kaal
Hind 4785 €

PÄRSIA LAHE RIIGID
15.11-28.11.2013 (välja müüdnud)
Reisijuht Hannes Hanso
Hind 3995 €

TANSAANIA - suur safarireis Serengetis
21.11-29.11.2013 (4 vaba kohta)
Reisijuht Hendrik Relve
Hind 3950 €

PERUU - iidsete tsivilisatsioonide jälgedes
01.12-18.12.2013 (6 vaba kohta)
Reisijuht Taivo Koppel
Hind 5195 €

PERUU - iidsete tsivilisatsioonide jälgedes
04.12-21.12.2013 (2 vaba kohta)
Reisijuht Teet Toome, giid Tarmo Kulmar
Hind 4665 €

PRANTSUSE POLÜNEESIA ja LIHAVÕTTESAAR
26.12.2013-16.01.2014 (4 vaba kohta)
Reisijuhid Kertu ja Riho-Bruno Bramanis
Hind 7495 €

ARGENTIINA ja TŠIIILI - Patagoonia loodusreis
27.12.2013-11.01.2014
Reisijuht Taivo Koppel
Hind 6550 €

UUS-MEREMAA põhjalik ringreis ja aastavahetus Tokyos
29.12.2013-19.01.2014 (1/2 broneeritud)
Reisijuhid Jaan Kaplinski ja Argo Schneider
Hind 6895 €

UUS! VENEZUELA loodusreis
03.02-20.02.2014 (1/2 broneeritud)
Reisijuht Taivo Koppel
Hind 3995 €

UUS! IDA-TIIBET - uusaasta pidustused Gansu's
08.02-18.02.2013
Reisijuhid Teet Toome ja Anneli Vilu
Hind 2795 €

SEIŠELLID – ainulaadne paradüüs
17.02-26.02.2014
Reisijuht Argo Schneider
Hind 3995 €

UUS! HIINA: Peking ja Lõuna-Hiina imeline loodus
03.03-11.03.2014
Reisijuht Anneli Vilu
Hind 2195 €

UUS! HIINA: Lõuna-Hiina imeline loodus, Xian ja Peking
14.03-22.03.2014
Reisijuht Anneli Vilu
Hind 2360 €

HIINA: Peking ja Ida-Hiina eksootika
12.04-24.04.2014
Reisijuht Anneli Vilu
Hind 1995 €

HIINA: Keiserlik Peking ja Suur Müür
17.03-23.03.2014
Reisijuht Teet Toome
Hind 1495 €

AMAZONASE JÕEL
Sõidame ainult meie rühmale kuuluva väikese laevaga avastama maailma suurimat jõge ja selle ääres laiuvat suurimat troopilist vihmametsa.
11.03-27.03.2014
Reisijuht Taivo Koppel
Hind 5360 €

UUS! BANGLADESH
03.03-18.03.2014
Reisijuht Hannes Hanso

UUS! INDIA – ainulaadne loodusreis
13.03-30.03.2013
Reisijuht Hendrik Relve
Hind 4550 €

UUS! MEKONGI JÕEL: Vietnam-Kambodža
14.03-30.03.2014
Reisijuht Martti Kalda
Hind 3195 €

KOREA - JAAPAN
01.04-14.04.2014
Reisijuht Taivo Koppel
Hind 4650 €

JAAPAN - kirsiõites kevad
01.04-10.04.2014
11.04-20.04.2014
Reisijuhid Kertu ja Riho-Bruno Bramanis
Hind 3275 €

PÕHJA- JA LÕUNA-KOREA
12.04-24.04.2014
Reisijuht Märt Läänemets
Hind 4295 €

UUS! HIINA suur ringreis: Peking-Xian-Yangtse kruis-Lijiang-Shangri-La
14.04-29.04.2014
Reisijuht Anneli Vilu
Hind 3850 €

TIIBET – maailma katusel
05.05-22.05.2014
Reisijuht Taivo Koppel
Hind 3995 €

UUS! JAAPAN väga põhjalikult
11.05-22.05.2014
Reisijuhid Kertu ja Riho-Bruno Bramanis
Hind 3995 €

UUS! LADAKH matka ja Jeep'i reis Karakorami ja Induse orus, Hemise festival
03.07-24.07.2014
Reisijuht Andres Adamson
Hind 3750 €

Reisi hind sisaldab täiuslikku reisiprogrammi: lennud algusega Tallinnast, majutust heades hotellides (Jaapanis lisaks jaapanipärastes hotellides - ryokan, kus on kuumaveeallikatega basseinid - onsen), transport (buss, kiirrong), eestikeelsed ekskursioonid, kõik sissepääsud, rahvusparkide maksud, kogenud reisijuhid, hommikusöögid ja paljud lõunasöögid.
KÕIK HINNAS REISID.

Tallinna linna valimiskomisjon

TEATAB

Austatud erakondade ja valimisliitude esindajad ning üksikkandidaadid!
Kutsume Teid osalema Tallinna linna valimiskomisjoni seminaril, mis toimub **27. augustil 2013 algusega kell 14.00 linnavalitsuse istungite saalis**, tuba 411, Vabaduse väljak 7.

Seminari eesmärgiks on anda ülevaade valimisvõimaluste peamistest muudatustest, valimisliitude registreerimisest ja kandideerimisdokumentide esitamisest, Tallinna linnaosade halduskogudes kandideerimisest ning valimiskampaania rahastamisest ja rahastamisaruannete esitamisest. Teile esinevad:

- **Toomas Sepp** – Tallinna linna valimiskomisjoni esimees
- **Arne Koitmaa** – Riigikogu Kantselei valimiste osakonna nõunik
- **Zoja Masso** – Erakondade rahastamise järelevalve komisjoni nõunik

Osalemissoovist palume teada anda hiljemalt 26. augusti 2013 meili teel
Aljona.Veresinina@tallinnlv.ee

Tallinna linna valimiskomisjon

TEATAB

Tallinna linna valimiskomisjoni asukoht ja lahtiolekuajad

Aadress: Vabaduse väljak 7, tuba 415, 15199 Tallinn

Telefonid: 640 4175, 640 4497

Faks: 640 4327

E-post: val@tallinnlv.ee

Lahtiolekuaeg: tööpäevadel 9.00-12.00 ja 14.00-16.00.

Kandidaatide registreerimise viimasel päeval 10. septembril 2013 on tööaeg kella 9.00-12.00 ja 14.00-18.00.

Esimees: Toomas Sepp

Tallinna Kesklinnaamet

TAEATB

Pääsküla raba kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtmise menetluse algatamisest

Tallinna Linnavalitsus algatas 21. augusti 2013. a korraldusega nr 1137-k Pääsküla raba kohaliku omavalitsuse tasandil kaitse alla võtmise menetluse. Kaitse alla võtmise menetluse läbiviija on Tallinna Kesklinnaamet.

Pääsküla raba kohaliku kaitse alla võtmise määruse eelnõuga saab tutvuda ajavahemikul **23. august kuni 6. september 2013. a** Tallinna linna kodulehel aadressil <http://www.tallinn.ee/Paaskula-kaitseala> ning Tallinna Kesklinnaameti (Harju tn 13, Tallinn) ja Nõmme Linnaosa Valitsuses (Vabaduse pst 77, Tallinn).

Pääsküla raba kohaliku kaitse alla võtmise määruse eelnõu kohta saab ettepanekuid, märkuseid ning küsimusi esitada kirjalikult Tallinna Kesklinnaameti aadressil Harju tn 13, 10130 Tallinn või eposti aadressil keskkonnaamet@tallinnlv.ee kuni **9. septembrini 2013. a.**

Pääsküla raba kohaliku kaitse alla võtmise avalik arutelu toimub **4. septembril 2013. a algusega kell 17.00** Tallinna Rahumäe Põhikoolis (Vabaduse pst 50, Tallinn).

Kui Pääsküla raba kohaliku kaitse alla võtmise määruse eelnõu avaliku väljapaneku käigus ei muutu loodusobjekti kaitse alla võtmise põhiseisukohad, esitatakse määruse eelnõu Tallinna Linnavolikogule vastuvõtmiseks oktoobris 2013. aastal.

Tallinna Kesklinna Valitsus

TEATAB

Tallinna Kesklinna Valitsus teatab, et 2.09-9.09.2013 on Tallinna Kesklinna Valitsuses võimalik tutvuda Tartu mnt 13 ja Tartu mnt 15 kinnistute detailplaneeringu eskiisiga.

Kesklinnas asuva planeeritava maa-ala suurus on 0,78 ha. Detailplaneeringu koostamise eesmärk muuta kinnistute ärimaa sihtotstarve äri- ja elumumaaks, liita jätkuvalt riigi omandis olev maaüksus Tartu mnt 15 kinnistuga ning määrata ehitusõigus Tartu mnt 13 kinnistule kuni 13 maapealse ja 2 maa-aluse korrusega äriruumidega korterelamu ehitamiseks ja Tartu mnt 15 kinnistule kuni 18 maa-pealse ja 2 maa-aluse korrusega eluruumidega ärihoone ehitamiseks ning krun- tide kasutamise tingimused.

Detailplaneeringu eskiisi avalik arutelu toimub 10.09.2013 kell 14.00 Nunne 18 suures saalis. Detailplaneeringu materjalidega saab ühelinimetatud ajavahemikul tutvuda tööpäeviti Tallinna Kesklinna Valitsuses Nunne tn 18 hoovimajas toas 32 esmaspäeval 8.15 - 18.00, teisipäevast neljapäevani 8.15 - 17.00 ning reedel 8.15 - 16.00. Detailplaneeringu materjalidega on võimalik tutvuda ka Tallinna linna planeeringute registris <http://tpr.tallinn.ee/tpr/> (Internet Exploreri vahendusel)

Mustamäe Linnaosa Valitsus

AVALIKUSTAB

22.08.2013 toimunud eelläbirääkimistega pakkumiste konkursi tulemused: 58 tänavavalgustuspostile avalike prügikastidena kasutatavate välireklaamkandjate paigaldamiseks välja kuulutatud konkursi võitjaks osutus Clear Channel Estonia OÜ. Võitjaga sõlmitakse üürileping 3 (kolmeks) aastaks, üürihinnaga tervikobjekti kohta 203,0 eurot kalendrikuus.

Mustamäe Linnaosa Valitsus

KUULUTAB VÄLJA

1. Linnaosa vanema 21.08.2013 korralduse 1-1/198 alusel eelläbirääkimistega pakkumise alljärgnevale linnarajatisele kaubandustegevuseks kasutusse andmiseks tähtajaga 5 (viis) aastat järgmistel tingimustel:

1.1. Sõpruse pst 232 sõidutee poolse hoone otsa läheduses 17,9 m² linnarajatisele püsiva müügikoha (kioski) paigaldamiseks alates 18.09.2013 alghinnaga 7,70 eurot/m² kalendrikuus, funktsioon – kaubandus/toitlustus.

2. Osavõtjatel esitada pakkumised hiljemalt 09.09.2013 kella 9.00 Mustamäe Linnaosa Valitsusele, Tallinn A. H. Tammsaare tee 135 teenindussaal kinnises ümbrikus märgusõnaga "Linnarajatise konkurs"

Täpsemad eelläbirääkimistega pakkumise tingimused on avaldatud Tallinna veebilehel http://www.tallinn.ee/est/ametlikud_teated informatsioon telefonil 6457519.

Talupidajal Voldemar Kamenikul tuli ära anda umbes kolmandik nädalasest tomatisaagist.

Foto: Jassu Hertsman

Intsu talu tomatikasvataja: poeketid on kohalikud tootjad sundseisu pannud

Reportaaž

Kristjan Lukk
Kõlleste vald, Põlvamaa

Intsu talu oli sunnitud seitse tonni tomateid niisama ära andma, kuna poeketil polnud parajasti neid tarviski.

Intsu talu kasvuhoonetes sisenedes ei löö kohe nina vanaema aiamaalt tuttavat tomatilõhna. See on kummaline, kui arvestada, et tomatitaimed laiuvad selles Põlvamaa taluaiandis terve hektari peal. Suuremal osal on pirakad, peopesa sisse mahtuvad lihatomatid.

Talupidaja Voldemar Kamenik tunnistab, et mida suuremad tomatid, seda vähem on neil maitset ja lõhna. Siiski on ta nakk-kinni-saba-lahti olukorras, sest kaupluseketid ei osta tomateid mitte maitse, vaid koguse järgi, ja täpselt siis, kui neil vaja on, mitte siis, kui talunikul on müüa. „Oleme sundseisus, sest kõik on rajatud pangavõla peal ning tonnaaz maksab,” ütleb tomatikasvataja.

Aastas valmib Intsu talus üle 450 tonni tomateid, ühe nädala keskmine saak on 15–20 tonni. Esmaspäeval andis Kamenik aga Tallinna toidupangale ning jagas Tartu turul laiali kokku seitse ton-

ni tomateid. Aiandi koguviljakusest moodustab see väikese osa, kuid viitab siiski suurtele probleemidele kohalike põllumajandussaaduste turustamisel.

Esmaspäevase aktsiooni põhjustas Kameniku sõnul Selveri keti otsus loobuda nende ja Intsu talu vahendajast, hulgifirmast Bambona. Kuna Selveri keti uus tellimus kuu- le tonnile tomatitele tuli alles mitme päeva pärast, jäigi Intsu talul üle ligi tuhat kasti tomateid, mis riknema jätmise asemel otsustati tasuta laiali jagada.

Kolmekordne juurdehindlus

Selveri kinnitusel on Intsu talu tomat endiselt kõigis Selverites müügil. „Jätsime töepoolest vahendaja ära ning osta-

mase partii tomateid Selverile ametliku hinnaga 40 senti kilogrammi eest. Tavaliselt lähevad nende tomatid teiste soovijatele kaubaks hinnaga 50–60 senti kilogrammi eest.

Kui lisada siia võrdluseks Selveris Intsu talu tomatite kõrval seisnud Hollandi kobartomat nädalalõpuhinna 49 senti kilogrammi eest, võibki näha, kuidas kohaliku toodangu hinnastamine paneb tootjad käima väga õhukesele järele.

Kameniku sõnul jääb kodumaise tomati osatähtsus poodides alla 10%. Iseenda äramajandamise võiks tagada see, kui toodangu saaks kettide vahel ära jagada, nii et igal tootjal oleksid kindlad partnerid. Ent ka selles lahenduses leidub agasid. Omavahel konkureerivad kaupluseketid ei suudaks tõenäoliselt kokkuleppele jõuda.

Seega võiks kohaliku toodangu kaitsmiseks abi pakkuda riik, kes ei saa aga päris ettevõtluse konkurentsi sekkuda. „Ega ükski kett meid niisama vahele ei võta,” ütles Kamenik, pidades silmas juba eelnevalt sõlmitud lepinguid, mida kohalikud tootjad muuta ei saa.

Seega peavad kohalikud tootjad tekkida võivate probleemidega ise hakkama saama. Intsu talu peremees plaanib üle vaadata nii kasvata-

tavad tomatikogused kui ka -sordid, et tulevikus ei peaks tonnide kaupa tomateid enam maha kandma. Muutused peavad aga olema hästi läbi mõeldud, sest neid saab teha vaid korra aastas, kui taimed kasvama pannakse. Kui kogused jäävad väikeseks või sort poodidele ei kõlba, kannab talu kahjumit kogu järgneva aasta. ●

Ostjad ei tea, mis on toitelahus, mis keemiline vahend

Talupidaja Voldemar Kameniku kinnitusel on Intsu talu tomatite eeliseks välismaalt imporditud tomatite ees nende kasvatusviis – täielikult ilma keemilisi taimekaitsevahendeid kasutamata. Nad ei tee kahjuri- ega mädanikutõrjet ega kasuta säilitusaineid.

„Inimesed ajavad segi toitelahuse ja keemilised taimekaitsevahendid,” räägib Kamenik. Tema selgituse järgi on muld taimele kinnituskohaks, toitained saab ta kätte veest. Intsu talus ripuvad tomatitaimed kasvahoone lae all ja kasvamiseks vajalikud ained jõuavad nendeni toitelahuse kaudu.

Puhtalt kasvatatud tomatitel on lühem säilivusaeg ja sellega hõlbustatakse tomatite ära jagatigi.

Tavaliselt lähevad Intsu tomatid soovijatele 50–60-sendise hinnaga kilo eest.

ASSANGE'I WIKILEAKSI PARTEI PÕRUB AUSTRALIAS

Septembri alguses toimuvatele Austraalia üldvalimistele on oma nimekirja välja pannud ka Londonis Ecuadori saatkonnas redutav Wikileaksi asutaja Julian Assange. Ta ise kandideerib kán-

gurumaa ülemkoja ehk senati liikmeks. Paraku on parteis juba tülid ja viimaste arvamusküsitluste järgi ei õnnestu Assange'il koguda parlamenti pääsemiseks vajalikku toetust. **EPL**

OBAMADE PERRE VÕETI VEEL ÜKS KOER

Valge Maja teatel on USA esimene perekond saanud endale uue liikme. Obamad on võtnud majja veel teise koera. Sunnynimeline (fotol paremal) aastane kutsikas lisandus peres juba

pikemat aega olnud, samast Portugali veekoerte tõust Bole (vasakul). Ühendriikide esimene leedi Michelle Obama rääkis mullu avalikult, et Bo vajaks üksinduse vastu kaaslast. **EPL**

Venemaa ja Hiina ei soovi teada tõde selliste Süüriast pärit fotode kohta?

Keemiarünnaku tunnustega lahing Damaskuses tappis arvatavalt üle 1400 inimese.

Raimo Poom
raimo.poom@epl.ee

Kolmapäeval Süüria pealinna põhjaosas toimunud diktaator Bashar al-Assadi ja opositsiooni vahelisest arveteklaarimisest lekkisid rahvusvahelisse meediasse õvastavad fotod ja videokaadrid: õhku ahmivad, pooleldi lämbumas inimesed otsivad paaniliselt arstiabi. Mõned värisevad üle kere.

Neile sekundeerivad kaadrid meestest, naistest ja mis kõige traagilisem – lastest, kellel ei läinud nii hästi. Ridade ja ridade kaupa eluta kehasid.

Nappide ellujäänute sümptomid ja hukkunute väliste vägivallamärkide surnukehad viitasid, et selles kokkupõrkes lasti käiku ohvreid mittevaliv keemiarelv.

Tagasihoidlike arvamuste järgi oli eilseks Süüria kodusõja ühes õudust äratavamas lahingus hukkunud 200–500 inimest. Al-Assadi verise režiimi vastu võitleva opositsiooni hinnangul ületas surmasaanute arv isegi 1400 piiri.

Kuna Süüria ei luba riiki rahvusvahelisi abiorganisatioone ega meediat ega anna ka ÜRO ekspertidele täit tegevusvabadust, on keemiarelva kasutamise väiteid uurida ja

võimalikke süüdlasi tuvastada võimatu.

Vastuseks opositsiooni väidetele keemiarelva kasutamise kohta üllitas Süüria valitsus teate, et „need valed teenivad ainult terroristide propagandat”.

ÜRO pehme avaldus

Juba sama päeva õhtul ehk Eesti aja järgi ööl vastu eilset kogunes New Yorgis juhtunut erakorraliselt arutama ÜRO julgeolekunõukogu.

Juhul kui tegemist oleks keemiarelva kasutamisega, siis oleks ületatud USA presidendi Barack Obama umbes aasta eest tõmmatud „punane joon”, mille ületamise korral peaks Süürias toimuvasse reaalselt sekkuma.

37 riiki, teiste seas ka Eesti, kirjutasid julgeolekunõukogu

Keemiarelva kasutamist ÜRO kontrollida ei saa, sest neil ei lasta tegutseda.

istungi eel alla pöördumisele, et ÜRO peauurijale Åke Sellströmile antaks õigus toimunud põhjalikult uurida.

Pärast julgeolekunõukogu suletud uste taga toimunud nõupidamist sündinud avaldus oli pehmem, kui paljud lootsid.

Maailmaorganisatsiooni kõrgema otsustusorgani avalduses mõõndi vajadust „selguse” järele, kuid mingit eraldi

Damaskuse idaosas toimunud kokkupõrgetes tapeti väidetavalt gaasiga sadu inimesi. Jubedaid fotosid on välja ilmunud palju, neil nähtut ÜRO kontrollida ei saa.

Fotod: Reuters/Scanpix

mandaati selleks ÜRO organitele ei antud. „Julgeolekunõukogu liikmed tervitavad ÜRO peasekretäri Ban Kimooni otsustavust tagada põhjalik, erapooletu ja kiire uurimine,” märgitakse avalduses.

Paraku on teada, et Süüria ei tee ÜRO uurijatega koostööd, nii et peasekretäri otsustavast uurimisest pole suurt midagi loota.

Venemaa toetab Assadi

Uudisteagentuur Reuters avaldas oma allikatele toetudes ka ÜRO julgeolekunõukogu hambutu reaktsiooni tagamaad.

Anonüümsust palunud diplomaatide sõnul blokeerisid julgeolekunõukogu alalised liikmesriigid Venemaa ja Hiina järjekordselt karmima sõnastuse, mis oleks nõudnud ÜRO-lt Süürias juhtunu otsest uurimist.

Juba mitu aastat kestnud ja selle aja jooksul tõeliseks humanitaarkatastroofiks kujunenud konflikti ajal on eriti Venemaa seisnud täielikult Bashar al-Assadi režiimi huvi eest ja nii ka nüüd. Juba enne seekordsetki julgeolekunõukogu istungit tegi Moskva üheselt selgeks, mida ta asjast arvab.

„Kõik see näeb välja katsena tekitada iga hinna eest ettekäanne nõuda, et julgeolekunõukogu astuks opositsiooni poolele,” märkis Vene välisministri pressiesindaja Aleksandr Lukaševitš enne nõupidamist tehtud avalduses. ●

Kreeka vajab veel kolmandatki abiraha paketti

Euroopas lähevad arvamused lahku, kas pakett sisaldab uusi laene või laenude kustutamist.

Raimo Poom
raimo.poom@epl.ee

Saksamaa konservatiivne valitsus püüdis teha kõik endast oleneva, et septembris eelseisvate üldvalimiste eel ei tekiks laiemat arutelu Lõuna-Euroopa võlakriisiga maadlevate euroala liikmete abiprogrammide üle. Kuid kasvava Kreeka tegeliku finantssuutlikkuse mure tõttu löi teema siiski lõkkele.

Angela Merkeli juhitava kristlike demokraatide ridade

desse kuuluv rahandusminister Wolfgang Schäuble tunnistas teisipäeval, et uute abimeetmetete Kreeka lähiaastaid üle ei ela.

„Kreeka jaoks tuleb teha veel üks abiprogramm,” nentis Schäuble. Ta oli üllatunud, et see nii palju käre tekitab, sest võimalus olevat juba mullu novembris avaldatud. Rahandusminister lisis, et tema arvates ei saa juttu olla võlgade kustutamisest, vaid ikka täiendavatest laenudest.

10 miljardit eurot

Viimasel ajal Kreekast nii kurbete kui ka näiteks loodetust parema turistidevoo abiga teenitud lisasummade kohta tulnud positiivsetest uudistest

hoolimata on riik hädas kiiresti paisuva suure võlakooormaga. Praeguste majandusprognooside kohaselt tekib riigil saadud rohkem kui 200 miljardi euro suuruse abilaenu de koorma intresside ja tagasimaksmise tagamisega aastatel 2014–2016 probleeme.

Uus abipakett poleks kindlasti eelnevatega võrreldava suurusega. Mõningatel hinnangutel jääb Kreekal puudu ehk ainult 10 miljardi euro ringis, kuid see põhjustab abiandjatele siiski poliitilist peavalu.

Saksamaa kantsler Angela Merkel üritas kiiresti Schäuble tekitatud tormi maandada. „Ma ei saa öelda, mis summadest käib jutt.

Foto: Reuters/Scanpix

Seda oligi arvata. Saksa rahandusminister Wolfgang Schäuble kinnitas, et Kreeka vajab veel abi. Kas ainult natuke veel?

Seda peab ehk otsutama alles järgmise aasta keskel,” rahustas kantsler telekanalile SAT-1 antud intervjuus Saksa rahvast.

Saksamaa ega ka Euroopa Liidu ametnikud ei tahtnud end kuidagi siduda Schäuble väitega, et uus programm võiks kujutada endast ainult uusi laene. Riigi niigi suurt võlakooormat arvestades tähendaks see ainult probleemi suurenemist.

Näiteks Euroopa Komisjoni rahandusvolinik Olli Rehn nimetas seda ainult üheks võimaluseks teiste seas.

Kui aga riigi võlgu loodetakse tõesti piiridesse suruda, võib laenude kustutamine olla ainus tee. ●

KRISTJAN-THOR VÄHI ELAMURAJOON SAI NURGAKIVI

Kristjan-Thor Vähi (pildil) ja Marek Pärteli arendatav eriti energiatõhus elamurajoon Lucca Kodu sai eile nurgakivi. Rajatavad A-energiaklassi elumud on varustatud kaasaegsete tehnilis-

te lahendustega nagu õhk-vee- küttesüsteemid, päikesepaneelid ja passiivmaja ventilatsioonisüsteemid. Juba enne nurgakivi paigaldamist on leidnud omaniku viisi maja. **Ärileht**

SILLAMÄELE TULEB VENE ÄRIMEESTE NAFTATEHAS

Sillamäe sadama territooriumile võib Vene ärimeeste rahaga kerida naftaproduktide rafineerimistehas. Vene ärimeestele kuuluv STK grupp tellis selleks kesk-konnamõjude uuringu, mida

arutatakse 3. septembril. Tehas hakkaks tootma laevades kasutatavat kütteõli, diislikütust, energietilistes kateldes kasutatavat kütteõli ja mitmeid muid tooteid. **ERR**

Vaene eestlane maksab rikka eurooplase jäätmetele peale

Elektritarbijad hakkavad doteerima soomlaste ja brittide prügi põletamist Iru elektrijaamas.

Andres Reimer
andres.reimer@epl.ee

Kõik elektritarbijad kokku maksavad aastas kuni 1,7 miljonit eurot rikaste Euroopa riikide jäätmete töötlemise eest Eesti Energia juurde, kui rahvuslik energiakompanii viib ellu suurejoonelise impordiprogrammi.

Eesti Energia kinnitas, et kavatseb taotleda Iru prügi põletamise eest koostootmise toetust 32 eurot megavatt-tunni kohta. Samuti võib ta küsida taastuvenergia toetust 53,7 eurot megavatt-tunni kohta, sest osa prügist on biolagunevast materjalist. Elering kogub selle raha tarbijatelt taastuv-

miseks. Tegemist on nende riikide majapidamistes kogutud rämpsuga, mis pakitakse tihedalt kokku ning laevatakse Iru elektrijaamas põletamiseks Eestisse.

Imporditud prügi võib juba tänavu moodustada suurema osa elektrijaama kütusest, sest energiafirma jääb kohaliku kütusega varustamisega jänni. Iru jaam ehitati nii võimsaks, et see suudab aastas põletada 220 000 tonni prügi – suurema osa siin tekkivast 300 000 tonnist.

Umbes Paide tarbimine

„Iru jäätmeplakk toodab u 136 000MWh elektrit aastas, mis vastab umbes Paide linna ja selle ümbruse elektritarbimisele,” selgitab energiafirma oma kodulehel.

Nüüd, kaks kuud pärast katelde käivitamist näitab Eesti Energia varem välja reklaamitu asemel hoopis väiksemaid arve. Varske selgituse kohaselt peaks jaam põletama aastas 137 500 tonni jäätmeid ning tootma 85 000 MWh elektrit. Arvude kahanemist põhjendab ettevõtte soojuse ja elektri koostootmise paratamatusega, sest soojust on võimalik müüa ainult külmal ajal, mis kestab Eestis ligi 5000 tundi.

Iru jaam teenib seega 2,7 miljonit eurot efektiivse koostootmise toetust, mida tarbijad juurde maksavad. Välismaa prügitarnijad pakuvad ligi 63% jaama kütusevajadusest, mille abil kasseerib Eesti Energia lõviosa toetussummast – 1,7 miljonit eurot. ●

Toetus küsitakse välja sõltumata sellest, mis riigi prügist elektrit tehakse.

energia rea kaudu kokku ja maksab taotluse alusel välja.

Eesti Energia küsib toetust vahet tegemata, kas elekter toodetakse Eesti või Euroopa rikaste riikide jäätmetest. Energiafirma partnerid Gemin Oy Soomest ja Mid UK Recycling Ltd Ühendkuningriigist taotleavad keskkonnataotlust luba kokku 86 000 tonni olmejäätmete Eestisse veda-

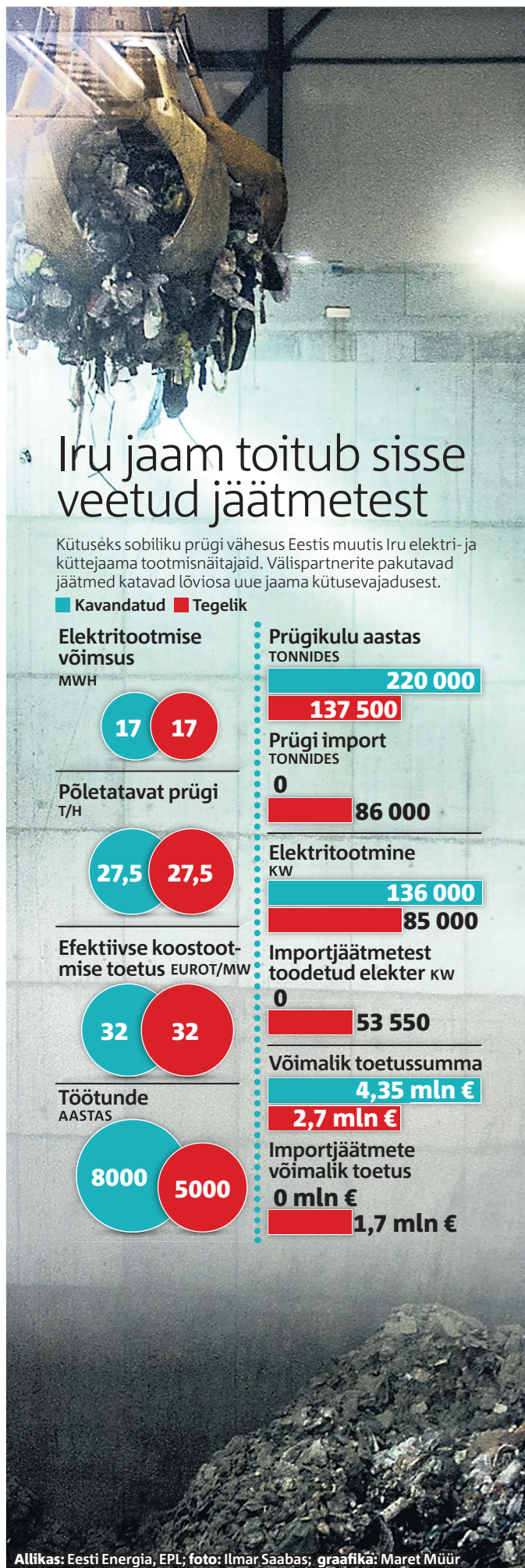
Ettevõtte juht importprügi doteerimisest: täielik sigadus!

„See on täielik sigadus, kui meie peame maksma peale välismaal tekitatud prügi käitlemise eest,” ütles tekstiilifirma Sangar haldusdirektor Vahur Nikopensius. „Eesti kapitalile kuuluva suurtarbijana tahaks Sangar osta Eestis toodetud elektrit, kuid ostame Läti firmalt, sest nii tuleb viienäädiku võrra odavam. Eesti inime ne ja ettevõtja ei saagi võimalust eduks, kui tehakse süsteem, et me kaotame niikuinii oma raha.”

Ettevõtjad ei kortsuta kulmu, kui doteeritakse Eestis tekitatud jäätmete käitlemist, aga välismaise prügi ümbertöötamise rahastamine ei mahu nei-

le pähe. „Kui tegemist pole Eestis tekitatud jäätmetega, siis selle käitlemise kinnimaksimisel Eesti elektritarbijate ja ettevõtjate poolt puudub igasugune loogiline selgitus,” lausus Tarmel Furniture'i juhataja Aare Paloots.

„Kui nad tegid nii suure prügi põletusjaama, siis näib ime, et keegi ei hammustanud läbi, et kohapeal prügi ei jätku,” ütles Mäo Invest'i juhataja Enno Vaab. „Senikaua, kuni Eesti Energia kuulub riigile ja nende tegevus mõjub justkui kaudne maksumine, olen ma rahulik, sest see raha tuleb meile lõpuks ringiga tagasi,” lisas ta.

KOMMENTAARID

Kaitsen Eesti rabasid ja hoidun gaasisõltuvusest

Jürgen Ligi
rahandusminister

Ettevõtte peab lähtuma majanduslike kaalutlustest ja kehtivatest regulatsioonidest. Koostootmistootuse on kehtestanud riik, soodustamaks majanduslikult efektiivset soojuse ja elektri koos tootmist, mis nõuab tava-
pärasest suuremat investeermist. Ettevõtte käitub mõistlikult,

kui seda teed läheb. Kui on ehitatud katel, tuleb seda tasuval moel kütta, antud juhul kõetakse seda osaliselt jäätmete hävitamise teenust Soome eksportides. Hävitamise maksab kinni Soome tarbija, meie tarbija saab aga madalama soojusenergia hinna. Koostootmistootusel ja selleks investeermisel ei ole vahet, kas kütuseks on Vene gaas, Soome prügi või Eesti turvas, või siiski – mina kaitseksin pigem Eesti rabasid ja hoiduksin gaasisõltuvusest. Piiri seavad jäätmete hulga piiratus ja konkurents, veokulud ja tootmisvõimsused, nii et see ei saa minna ulatuslikuks ettevõtmiseks, küll aga stabiliseerib meie energiatootmist.

Eestis toetatakse tarbijale kasulikke tegevust

Keit Pentus-Rosimannus
keskkonnaminister

Eesti elanikud ei maksa prügi sisetootmisele peale. Sellist toetust ei ole olemas. Kui teised EL-i riigid soovivad käidelda prügi Eestis ja meil on ühel ettevõttel võimekus olemas, siis need riigid ostavad seda teenust ja ka maksavad selle eest. See, mida Eestis toetatakse, on efektiivne soojuse ja elektri koos tootmine, sest see on tarbija-

le kasulik. Ei ole võimalik teha vahet toorme päritolu alusel. Sarnane olukord on ka siis, kui hakkpuidu katlamajal kohalikust puidust puudu jääb ja tuleb näiteks Soomest koormatäis tuua. Prügi põletamisele on Eestis väga ranged keskkonnatõed just seepärast, et kuigi see on parem kui fossiilenergia, pole tegu ideaalse lahendusega. Prügi põletamine on prügi märke kuhjamise kõrval üks kõige primitiivsem vorm jäätmete kasutamiseks. Kaasaegne lähenemine otsib võimalusi ära visatud materjalide taaskasutamiseks, ümbertöötlemiseks ja sellisel moel ressursside mõistlikuks kasutamiseks. Prügi põletamisel on jäätmete kasutamisel piiratud nišš.

Pole oluline, millega kütame

Urmo Heinam
Iru elektrijaama arendusjuht

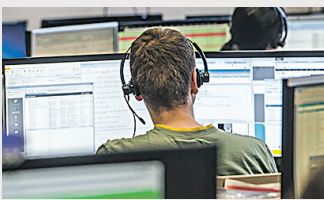
Eestis ei ole prügi põletamiseks eraldi toetuskeemi ette nähtud. Elektrituruseadusele vastavalt saab elektri ja soojuse tootja koostootmistootust juhul, kui koostootmisjaam töötab efektiivses koostootmise režiimis. Seejuures ei ole oluline, millist kütu-

sest on energia toodetud, koostootmistootust saab ka näiteks Vene maagaasil või Läti turbal töötav koostootmisjaam juhul, kui see töötab piisavalt efektiivselt. Kuna Iru jäätmeenergia-plokis toodetakse nii elektrit kui ka soojust ja seda kõrge efektiivsusega, saame toodetud elektrenergia eest koostootmistootust. Toetuse eesmärk on motiveerida tootjaid edendama tõhusat koostootmist, et ei rajataks pelgalt soojust tootvaid katlamaju. Kuna investering koostootmisesse on vaid soojuse tootmisesse investeerimisega võrreldes kallim, ongi välja mõeldud selline toetuskeem.

VIGA ELIONI ANDMEBAASIS KAOTAS KLIENTIDE E-KIRJAD

Kolmapäeval kell 18–24 oli Elioni kasutatavas andmebaasis viga, mis tembeldas viirusteks süsteemi sisenenud ja väljuvad meilid, mis sisaldasid http:// algusega URL-i. Süsteem ei võtnud neid

vastu ning e-kirjad läksid kaduma. Mõjutatud olid hot.ee ja äri e-posti kliendid. Kõik juba postkastides olnud kirjad on alles ja neid mainitud viga ei puuduta. **Ärileht**

VENELASED JOOVAD VÄHE

Taani õlletootja Carlsberg teatas, et II kvartalis kasum langes. Ettevõtte süüdistas Venemaad, kus seadusemuudatused on alkoholi müüki ning tarbimist vähendanud. **Ärileht**

ARCO VARA VÄLIJASTAS VÕLAKIRJU

Kinnisvaraettevõtte Arco Vara emiteeris kolmapäeval kolmeks aastaks suunatud emissiooni-na võlakirju kogumahus 750 000 eurot. Kokku emiteeriti 750 võlakirja nimiväärtusega 1000

eurot, intressimääraga 14% aastast. Emiteeritud võlakirjad tagatakse hüpoteegiga Arco Vara AS-i tütarühingule kuuluvale Sofias asuvalle kinnisasjale, teatas ettevõtte börsile. **Ärileht**

Olmeprügi tõukab vanad akud troonilt

Iru elektrijaama prügi-impordi hiigelleping kahekordistas sisse veetava prügi koguse.

Andres Reimer
andres.reimer@epl.ee

Soomest ja Suurbritanniast 86 000-tonnise aastamahuga jäätmete sisseveo alustamine ei tähenda Eesti prügimajandusele sugugi neitsipõlve viimast ööd. Keskkonnaameti rohkem kui 30 ettevõttele väljastatud lubadega saab praegu Eestisse sisse vedada 94 000 tonni jäätmeid. Ekspordi ja transiidi lubasid on väljastatud seitsmele ettevõttele 25 000 tonni jäätmete väljaveoks.

Seejuures figureerib kehtiva loa valdajate nimekirjas ka Eesti Energia oodatava suurpartneri GemiFini emafirma GemiNor. Norralased toovad kuni eeloleva aasta veebruarini meile 10 000 tonni segaolmejäätmeid. Siit võib välja lugeda, et peale väljareklaamitud Turu linna prügi võivad meile hakata saabuma ka jäätme-laevad Norrast.

Suurim kogus

Suurima koguse segaolmejäätmeid – üle 30 000 tonni – toob Clean Ireland Refuse and Recycling Company tähtajaga mai 2014. Läti jäätmekäitlusfirma Corvus Company soo-

vib aga tuua Eestisse kõigest 400 tonni segajäätmeid.

Tunnustatuimaks jäätmekäitlusprojektiks võib pidada Sillamäel vanu pliiakusid ümber töötavat tehast Ecometal, kes sai keskkonnaministeeriumi 2010. aasta keskkonnanote konkursil keskkonnasõbraliku protsessi auhinna.

2003. aasta sügisel tööd alustanud tehase võimsus on kuni 20 000 tonni Balti riikidest ja Soomest pärit vanu akusid aastas. Ümbertöötamise tulemusena saadud 12 000 tonni pliidi ja pliisulameid ning 1000 tonni polüpropüleen müüakse valdavalt Euroopa Liidu ja Lähis-Ida turu jaoks pliiakusid tootva-

Akudest ümbertöötamisel saadu müüakse pliiakusid tootvatele ettevõtetele.

tele ettevõtetele. 2009. aastal avas ettevõtte naatriumsulfaadi kristalliseerimistehhi, kus neutraliseeritud akuhappest saadud vesilahus töödeldakse kristalliseeritud naatriumsulfaadiks, mida kasutatakse nii paberi-, tekstiili-, klaasi- kui ka keemiatööstustes.

Kaks aastat tagasi kujunes Eesti jäätmeimpordi hitt-tooteks Hollandist pärit freesafalt.

Keskkonnaameti kinnitusele ekspordivad Eesti ettevõtted neid jäätmeid, mille taaskasutamisevõimalus Eestis puudub või on piiratud. Välja veetakse metalle, vanapaberit ja plaste.

Ohtlikke jäätmeid veetakse välja peamiselt Rootsi, kus töötatakse ümber kemikaalidega saastunud puitu. 2010. aastal aga tõusis esiplaanile Läti, kuhu veeti tsemendiahjudes põletamiseks ligi 10 000 tonni prügikütust.

Loa annab keskkonnaamet

Rahvusvahelist prügiveedu reguleeriva Baseli konventsiooni nõudel peab iga riik määrama ametkonna, kes annab prügi sisse- ja väljaveoks loa ning kontrollib ettevõtete tegevust.

Eestis on selleks keskkonnaamet. Jäätmeid saab ameti peadirektori asetäitja Taimar Ala kinnitusele vedada üks-

nes sellistesse käitistesse, mis kasutavad parimat võimalikku tehnikat. Näiteks Eestisse rajatud pliiaakude käitlustehas on lähipiirkonnas ainus seda laadi ettevõtte, kus kasutatakse parimat võimalikku tehnikat. „Kuni põletustehase käivitamiseni oligi meile peamiseks sisseveetavaks jäätmeliigiks pliiaakud,” ütles Ala. Jäätmeveoload väljastatakse kõige rohkem üheks aastaks. **•**

vastu võetud direktiiviga sunnib Euroopa Liit oma liikmeid poolt sellest kogusest suunama ümbertöötamiseks. Isegi ilma direktiivita upuvad mitmed riigid niigi oma jäätmetesse, sest nad pole prügi tekitamist tõhusalt piiranud ja pole ka loonud küllaldaselt käitlemise võimalusi.

Jäätmete impordi hiigelprogramm kummitab ka meie naabruses asuvat Venemaa Leningradi oblastit.

Venelased pole seni suutnud oma olmejäätmete käitlemist kiiduväärsele tasemele viia, kuid lendavad hoopis kõrgemal orbiiidil. Nimelt kavandab Moskva juba aastaid tuumajäätmete sissevedu, et neid siis Eestist mõnekümne kilomeetri kaugusel Sosnovõi Bori tuumalinnas ümber töötada ja edasipidiseks ladesamiseks Venemaa sügavustes vedada.

Eestile tähendab see radioaktiivsete jäätmetega konteinerite teekonna ristumist Tallinna–Helsingi laevaliiniidega. **• Andres Reimer**

Looduskaunis Põhjajaanuneb Euroopa jäätmete järele

Eesti muutub tänu kargele kliimale ja üleinvesteeringile üheks Euroopa prügimäe sopiks. Rootsi ärimehed hamustasid esimesena läbi lihtsa tõe, et Vana Maailm upub prügis, mida on majanduslikult kõige efektiivsem põletada seni puhtuse ja loodushoiu eeskujuks peetud Põhjamaades.

Prügi põletatakse elektri- ja küttegaamades. Kuna prügi- ja küttegaamade soojusvõimsus on mitu korda suurem kui elektri tootmise võimsus, siis prügi põletamine kujuneb seda kasulikumaks, mida kauem kestab külmad ilmad.

Eelmisel aastal kuulutasid rootslased ennast avalikult ja uhkusega Euroopa edukaimaks prügi importijaks. Nad ehtasid nii palju prügipõle-

tusjaamu, et kaetakse viienäädik riigi kaugkütte vajadusest ja toodetakse elektrit veerand miljonile kodule, kirjutas pri.org. Kuid rootslased ei suuda ise nii palju prügi tekitada ja nad hakkasid olmejäätmeid naaberriikidest sisse vedama. Eelmisel aastal tõid nad peamiselt Norrast 850 000 tonni prügi. Kuid sihikul püsivad Itaalia, Rumeenia, Bulgaaria ja Balti riigid, kes Rootsi keskkonnakaitse ameti vanemnõunik Catarina Östlundi kinnitusele ei tule oma prügimajandusega toime.

2016. aastal kavatseb Rootsi importida kaks miljonit tonni olmejäätmeid, kirjutas Reuters.

Euroopas ladustatakse igal aastal prügilatesse 150 miljonit tonni jäätmeid ja 2008. aastal

Indrek Neivelt käis välja idee anda tulumaksuvabastus miinimumpalgale.

Foto: Ilmar Saabas

Tulumaksuvaba miinimum võib suurened 20–30 eurot

Maksuvaba tulu tahavad suurendada kõik erakonnad, aga allikate asjus oldakse eriarvamusel.

Ann-Marii Nergi
ann-marii.nergi@arileht.ee

Pankur Indrek Neivelti aramusfestivalil esitatud idee anda tulumaksuvabastus kogu miinimumpalga ehk 320 euro ulatuses leidis suurt vastukaja ka poliitikutelt. Neivelti pakumisega ei ühinenud keegi.

Kõige tagasihoidlikuma pakkumise tegi Aivar Sõerd Reformierakonnast. Tema sõnul peaks ainuüksi inflatsiooni katmiseks tõstma miinimumi 10–15% võrra ehk kuni 165 euronni kuus. Maksuvabastuse määra on püsinud sama juba viis aastat ja viimaste aastate tarbijahinnaindeksi kasv on olnud keskmiselt 3–4% aastas. „Praeguse maksuvaba miinimumi tõstmine näiteks 10 euro võrra kuus

oleks eelarvele täiendav kulu summas 16–17 miljonit eurot,” ütles Sõerd ja lisas, et kattealika leiab siis, kui miinimumi tõstmine on eelarve prioriteetide hulgas.

Tööandjate keskliit sooviks näha maksuvaba miinimumi tõstmist 20% võrra ehk 172 eurole. „Selle mõju eelarvele ei ole lihtne hinnata, aga ta oleks parem lahendus kui

Tulumaksuvaba miinimumi tõstmisega ollekse nõus, aga väikses mahus.

tulumaksu alandamine. Esiteks, ta on sotsiaalselt õiglasem ja tooks enam raha Eestis tarbimisse tagasi. Seega elavdaks majandust rohkem,” arvas liidu tegevjuht Toomas Tamsar.

IRL-i esindaja Sven Sesteri sõnul on nende erakonna eesmärk jõuda tulevikus maksu-

vabastusega 500 euronni kuus. „Sinna jõudmine on etapiviisiline ning esmalt soovime taastada viie aasta taguse maksuvaba tulu suhte keskmisesse palka, mis oleks hetkel tasemel 180 eurot kuus,” käis Sester välja optimistlikuma arvu.

Jätkata võiks igal aastal

Ka Keskerakond tahab tõsta tulumaksuvaba miinimumi pea samale tasemele ehk 179 eurole ja teha seda planeeritava tulumaksu 1% langetamise asemel. Kadri Simsoni sõnul võiks majanduskasvust laekunud lisavahendite toel tõsta miinimumi ka 200 euronni kuus ja jätkata seda igal aastal.

Sotsiaaldemokraatide esimese lugemise läbinud eelnõu kasvataks tulumaksuvaba määra kolme aastaga igal aastal 16 eurot kuus ehk järgmiseks aastaks 160 euronni ja 2016. aastaks 192 euronni kuus. SDE liige Rannar Vassiljev oli ka arvamusel, et tulumaksu määra langetama ei peaks. **•**

Pakettreisi tühistamine on kallis

Pakettreisi broneerides peab arvestama, et isegi vääramat jõu (*force majeure*) korral ära jäänud reisi eest tuleb reisifirmale maksta. Ärev aeg Egiptuses võib sundida juba reisi broneerinud tarbijaid ümber mõtlema ja reisi tühistama. Poliitilise olukorra teravnedes võivad reisid ka sootuks ära jääda.

Reisi tühistamise eest tasumisel tuleb arvestada, kas reis jääb ära juba enne sihtkohta lendamist või katkeb siis, kui olete kohapeal.

Esimesel juhul jääte kindlasti ilma teatud summast, mida nimetatakse n-ö büroo-

kuludeks. Teisel puhul on asi keerulisem: te saate küll reisiraha tagasi, kuid teatud kulutused maksate siiski kahasse reisifirmaga või jäävad need täies mahus teie kanda. Kindlustusele siin loota ei saa.

Kuni 64 eurot inimese kohta

Reisi tühistamiskulud võivad küündida 25–64 euronni inimese kohta, sel juhul peab näiteks neljaliikmeline pere bürookulude eest kindlasti välja käima 256 eurot. Tagasilennu kulude jagamine võib suure tõenäosusega olla isegi suurem.

Tarbijakaitse hinnangul on põhjendatud kulutuste kinni-

pidamine õigustatud. „Teatud põhjendatud kulutuste kinnipidamine on üldjuhul võimalik ehk sellised kulud, mida reisikorraldaja on teinud juba enne reisi algust. Selliste kulutuste all on mõeldud näiteks reisi komplekteerimist, hotellide broneerimist, reisijale organiseeritud viisat, kuid samuti kõike muud reisi organiseerimiseks tehtut. Loomulikult on võimalikud ka kõik muud omavahelised kokkulepped reisikorraldaja ja reisija vahel,” selgitas tarbijakaitseameti tarbijapoliitika ja avalike suhete osakonna juhataja Hanna Turetski. **• Tanel Saarmann**

a

ARVAMUS

VALIMISTEST

Alla künnise jäävatele jõududele antud hääl on objektiivselt hääl Savisaarele. Muutust soovivate inimeste hääl ei tohi killustada künnise alla jäävate jõudude vahel.

IRL-I ESIMEES URMAS REINSALU (DELFI)

SAKSA VÄLISPOLIITIKAST

Saksamaa Liitvabariigi välispoliitika upub tähtsusetusse. Teised riigid viivad oma välispoliitikat ellu, Saksamaa aga deklameerib seda. Berliinil ei ole võimet muuta huvisid poliitikaks, kui kõrvale jätta väike meeskond kantsleri kantseleis.

JOSEF JOFFE (DIE ZEIT)

HIJUTISTEST ÜRITUSTEST

Ei mäletagi, et pärast iseseisvuse tagasivõtmist oleks augustis olnud inimeste koosolemise võimalusi nii rikkalikult kui tänavu. Optimist leiaks, et see on tore, kui on nii palju inimesi, kel ei ole Eesti riigist ükskõik. Küünikud ja paadunud pessimistid panevad kõik muidugi lähenevate valimiste süüks. JANEK LUTS (EE)

JELTSIN ei esitanud Eestile 1991. aasta augustis abi eest lisatingimusi

Indrek Toome: Boriss Jeltsin riskis Eestit toetades eluga

Valik ausa ja KGB-liku riigi vahel

Gennadi Burbulis

president Boriss Jeltsini nõunik 1991. aastal

●●1991. aasta augustiputš oli Nõukogude Liidule nagu poliitiline Tšernobõl – ja samamoodi kiirgab see kuni praeguse ajani välja. Mina, Venemaale saabunud leedu emigrantide laps tunnetasin kogu aeg nende aegade ajaloolist pöördelist.

Meie ees oli lõhe, valik avatud ja ausa poliitika vahel ja teisalt riukliku, militariseeritud, KGB-liku poliitika vahel.

Mäletan sellest perioodist, et me saavutasime kogu aeg konsensuse. Ja kui me mõtlesime, kuhu see konsensus välja viis – selleni, et riigid nagu Ukraina, Valgevene ja lõpuks ka Kasahstan loobusid täiesti vabatahtlikult tuumarelvadest. See oli ajalooliselt erakordne hetk.

Jeltsin soovis demokraatlikku Vene riiki

Arno Allmann

ülemnõukogu presiidiumi esimehe nõunik 1991. aastal

●●President Jeltsin toetas väga tugevalt ja ühemõtteliselt seda teed, mille Balti riigid olid valinud – iseseisvust. Tal oli ka tõeline soov luua demokraatlik Vene riik.

Teemaks tuli ka Eesti piir. Mäletan ka seda, kuidas ta oktoobris küsis, et mis te arvate, mitu päeva ma veel ametis olen, kui ma tunnustan Tartu rahu. Me arvasime, et mitte eriti kaua. Ja meie koos Arnold Rüütliga küsisime, et mis te arvate, kaua Rüütel ametis on, kui ta sellest loobub.

Tollal oli päris palju inimlikku ja avatud lähenemist, mis praegu kõlaks üsna huvitavalt. Räägitud sai ka sellest, kuidas alternatiivina anda Eestile rendile naftarikas Siberi maad.

Intervjuu

Priit Simson
arvustoimetaja

Boriss Jeltsini bareljeefi avamine Tallinnas oli põhjendatud, usub kunagine ülemnõukogu saadik Indrek Toome.

●●Indrek Toome, Vene president Boriss Jeltsini bareljeefi avamise üle Tallinnas vaieldi päris pikalt, aga nüüd on see avatud. Kuidas teie selle avamise suhtute?

Kui ma oleksin suhtunud negatiivselt, poleks ma täna siin ega oleks olnud ka Nune tänaval, kus see bareljeef paikneb. Kahtlemata sellise kaliibriga poliitikut nagu Jeltsin saab hinnata mitmeti. Ainult hosiannat talle laulda ei saa, kuid teda saab kaaluda väga suurte kaaludega.

Minu jaoks oli tähtis, et ta otsustas jaanuaris 1991 tulla Eestisse, kui aeg oli väga keeruline. Verised sündmused olid juba toimunud ja oli väga suur oht, et Eestis hakkavad ka samasugused sündmused toimuma. Ta oli saavutanud tol hetkel demokraadi kuulsuse ja tegutses õiges suunas, sest kogu Nõukogude Liidu perestroika käivitaja Mihhail Gorbat-

šov oli tol hetkel peaaegu lõõdud kaart. Jeltsin oli siis veel Venemaa Föderatsiooni ülemnõukogu esimees, presidendiks sai ta juunis 1991.

Jeltsin ju tegelikult riskis Eestisse tulles eluga, sest tolleks hetkeks oli nii Gorbatšovi kui ka Jeltsiniga rahulolematuid päris palju. Kuid ta tuli. Tema abi ju tuli ja ütles, et ta ei taha sellest kõva häälega rääkida, aga kas oleks võimalik, et Jeltsin ei lenda tagasi, vaid sõidab autoga. Neil oli informatsiooni, et see lennuk ei jõua Moskvasse. Ja saigi niimoodi korraldatud.

Teine oli tema roll putši mahasurumisel. Ta võttis selgelt ja julgelt seisukoha. Sõitsime Moskvasse ja saavutasime tema lähedase kaaskondlase Ruslan Hasbulatovi kaudu kohtumise Jeltsiniga laupäeval, 24. augustil. Ütlesime, et ukaasi oleks vaja, et toetust meie iseseisvusele kinnitada. Ja kui see alla sai kirjutatud, siis tekkis usk, et nüüd peaks olema asi tehtud. Ja oli ka.

●●Kas kahtlusi ikka tekkis?

20. augusti järel oli vaikus. Keegi kurat ei tunnustanud meid! 22. augustil tuli väike julge Island välja ja tunnustas. Jälle vaikus. 24. augustil kirjutas Jeltsin oma ukaasi alla. Meie käisime sellega saatkondades. Väga suur roll

Foto: Ilmar Saabas

Tunnustamisest
Kui Jeltsin Eestile tunnustuse andis, oli mul tunne, et läbimurre on käes. Ja oli ka.

oli Saksa Föderatiivsel Vabariigil. Nende saatkond viis selle maailma, meil seda kogemust polnud. Järgmisel päeval, 25. augustil tunnustas meid Prantsusmaa.

●●Kas Eesti andis Jeltsinile toetuse eest mingeid lubadusi, mida poleks praegu täidetud? Venemaa poolt kostab taolisi väiteid.

Sellel päeval, 24. augustil polnud meil mingeid lubadusi, ei konkreetseid ega vähem konkreetseid. Aastate jooksul läksid asjad muidugi konkreetsemaks, aga tol hetkel polnud tingimusi.

●●Kas Jeltsin oli tegelikult demokraat ja Eesti iseseisvuse pooldaja või olid need kõik puhtalt taktikalised kalkulasioonid?

1991. aasta jaanuaris ei sundinud keegi teda siia tulema, tal oli endalgi teisigi asju, millega tegeleda, aga siis oli ta hingelt demokraat. Ta sai aru, et tema tollasele positsioonile võitluses Gorbatšoviga tuli kasuks, et oleks näha, et ta toetab meie iseseisvumist. Aga 1991. aasta augustis oli ta juba aumees. Tal oleks olnud narr tunnustada, et ta enam ei toeta meie iseseisvumist. ●

Boriss Jeltsin

Venemaa Föderatsiooni president

1931. aasta 1. veebruaril sündis Jeltsin Sverdlovski oblastis Butka külas.

1985. aastal kutsus Mihhail Gorbatšov Jeltsini Moskvat juhtima.

1991. aastal valiti Jeltsin Venemaa esimeseks presidendiks.

1992. aasta juunini tegutses ta ise peaministrina. Keelas Kommunistliku Partei tegevuse Venemaal.

1996. aastal valiti ta teiseks ametiajaks presidendiks.

1999. aasta septembris tagandas Jeltsin peaministri ja saatis valitsuse neljandat korda laiali. Uueks peaministriks nimetas ta Vladimir Putini.

1999. aasta vana-aastaõhtul teatas ta televisiooni otseetris, et lahkub ametist ja annab presidendikohustused üle Vladimir Putinile.

2007. aasta 23. aprillil kell 15.45 suri Jeltsin 76-aastasena südamepuudulikkuse tõttu.

HILLAR METSA METSIK MAAILM

KOHANIMEDE MUUTMISEST

Ajalooline malu oli ja on see aine, mis hoiab koos rahvaid, mitte jäigad reeglid, mida oma tööst joobunud ametnikud ajast aega ja kõigi ühiskonnakordade ajal suudavad välja mõelda.

EESTI ROOTSI-SUURSAADIK JAAK JÕERÜÜT (ERR)

NIMEDE KOHANDAMINE on tegelikult nende alupära säilitamine

Kuidas kaitsta ajaloolisi nimesid?

Peeter Päll

eesti keele instituudi
peakeelekorraldaja

Paljusid inimesi on viimasel ajal üllatanud maaüksuste nimede kirjaviisi parandamine. Miks seda ette võetakse?

Eestlaste kohanimesid panid varasematel aegadel kirja inimesed, kelle emakeel ei olnud eesti keel. Eesti keele vana kirjaviisi kujunes suuresti saksa kirjaviisi eeskujul ja selles märgiti häälikute pikkusi teisiti, kui tänapäeval ollakse harjunud. Natuke liialdades võiks ütelda, et seal, kus tänapäeval kirjutatakse kaks tähte (kooli), kirjutati vanasti üks (koli) ja vastupidi, näiteks uue kirjaviisi „koli“ kirjutati vanasti „kolli“. Seejuures uue kirjaviisi „kollid“ (st kummitused) olid ka vana kirjaviisis „kollid“, nii et see kirjapilt oli kahemõtteline.

Kirjaviisi teemal peeti XIX sajandi keskel ägedat vaidlust, kuid 1860. aastatel hakkas üldine üleminek uuele kirjaviisile, mis paari aastakümne jooksul juurduis. Mõnevõrra erandlikult läks nimedega, sest dokumentide ümbertegemine oli tülikas. Isikunimed jäid mõnikord muutmata ja vana kirjaviisi nimesid hakati edaspidi uue kirjaviisi reeglite kohaselt lugema: need, kes olid vanasti Arud, Orud ja Salud, said järskul Arrodeks, Orrodeks ja Sallodeks ka suulises pruugis.

Eesti talunimed on üsna vanad, hajatalude nimesid kohtab juba vanimates kirjanepanekutes XIII sajandil. Enamik põlistalude nimesid on tuntud vähemalt Põhjasõjajärgsetest revisjonidest XVIII sajandil. Talu- ja perenimed olid varem läbi põimunud. Valdavale enamikule eestlastest anti perekonnanimed (1820.–1830. aastatel), siis hakkasid need kaks nimeliiki lahkneema ja rentijate või oma-

nike vahetus ei toonud enam kaasa talunime muutust. Hiljem algas talude päriseksost ja sellest ajast on paljudel säilinud esimesed taludokumendid, mis tehti sageli mõisas peetud nimekirjade alusel.

Kuivõrd samal ajal toimus kirjaväsi vahetus, suutsid paljud ärksamad talude ostjad nimed kohe uues kirjaväsi väl- ja nõuda. Vahel see nii siiski ei läinud ja lepingutesse kirjutati veel vana kirjaväsi nimed. Suuremaid korramistami võeti ette 1930. aastatel, kui paljud vana kirjaväsi nimed parandati ära. Nõukogude ajal midagi niisugust ei toimunud, sest talunimed, kui üldse, olid vae teisejärgulistes dokumentides.

Õiged nimed on rahvasuus

Kummad nimed on õigemad – kas need, mis on rahvasuus, või need, mis olid mõisakirjades (kust pärinevad meie vana kirjaviisi nimed)? Algse kohanimeme hoiab alles elav keel, mitte surnud kirjäsõna. Tõsi, omanike vahetus on vahel kaasa toonud selle, et nime algset hää-

Omanike vahetus on vahel kaasa toonud selle, et nime algset hääldest ei teata enam.

**Kohanimed on meie
esivanemate pärandus
ja meie kohus on neid
säilitada ehtsal kujul.**

dust ei teata enam, ja nii võib tõesti olla, et ka vanas kirjavii- sis kohanime on hakatud luge- ma uue kirjaviiisi reeglite järgi. Ajalooline mälu on siinkohal katkenud. Formaalselt ei ole siis tegu õigekirjareeglite rik- kumisega.

Miks ikkagi on vana kirjaviis nimesdes halb? Kohanimed on meie esivanemate pärandus ja meie kohus on neid säilitada ehtsal kujul. Nimele ei ole ju külge riputatud, kas seda tuleks lugeda uue või vana kirjaviisi reeglite kohaselt, seetõttu on vana kirjaviisi nimed nüüd, poolteistsada aastat pärast üldist üleminekut eksitavad. Kas Ida talu ongi ilmakaare järgi nimetatud või on hoopis tegu isikunimega (Iida talu)? Võib juhtuda, et kirjaripidid ja hääldused ongi lootusetult

sassi läinud, aga enamasti on rahva mälu alles. 1920. aastatel sõnastatud reegel, et eesti nime kirjutatakse nii, nagu hääldatakse, võiks kehtida ka praegu.

Vahel tuuakse vastuargumendiks võõrapärased isikunimed või ärinimed. Erinevalt neist kuuluvad kohanimed rahvale, sest omanikud võivad vahetuda, kohanimi aga peab jääma. Seepärast saab nõuda, et kohanimed oleksid õige kirjaeeglitega kooskõlas. Oleme harjunud, et linnades on näiteks Sepa tänavad, mitte Seppa tänavad, miks peaks talunimede puhul olema teisiti? Liiatigi, kui need nüüd muutuvad ametliku aadressi osaks ja kantakse Eesti kaardile. Isiku- ja ärinimede puhul saab kirjaepildi korrastamine olla üksnes soovituslik.

Korramistamine puudutab siiski kirjaviiisi, mitte nime ennast. Põline nimi, murdeline või mitte, jääb ikka alles, üksnes selle kirjaviiisi haäldata viiakse kokku. Ka ei puuduta kirjaviiisi parandamine põliseid vöörkeelseid nimesid, nagu nt rootsi nimed Loode-Eestis. Eesti Päevalehe artiklis („Eesti vajak muutmist ligi 30 000 kohanime” 21.8) esitatud arv – 30 000 nime, mis justkui muutmist vajavad – tundub kaheldaselt suur. Pigem tahetakse nende puhul kontrollida, kas neid ka nii haäldatakse või mitte.

Moistan, et mõnele võib tunduda, nagu läheks „ajaloolise kirja-pildiga” kaotsi ka nime ajalugu, ent nii see ei ole. Eesti kohanimedes on läbi aegade kirjutatud eri kirjaväiside ja mingit ainuõiget ajaloolist kuju ei saa olla. Tuues näiteks kasvõi sama artiklis mainitud talunime, siis 1744 oli see Mocko, taluostulepingus ja katastrikirjades oli Mokko, aga 1930. aastate Eesti topograafilisel kaardil (1 : 50 000) Moku, nii nagu seda ilmselt ka hääldati (seda kinnitab kohanimekartoteek). Samanimeline küla (Moku) on ka Pala vallas, selle põneva nime päritolu ei ole osanud seletada ka Eesti tuntuim kohanimeuurija Valdek Pall. Kuid et praegu hääldatakse talunime nii, nagu kirjutatakse, III vältes, siis selle teadmiseks tuleb vallas ilmselt leppida. ●

Eesti Ekspressi lastefilmide sari koondab esmakordselt kokku eesti lastefilmide paremiku läbi aegade. Need on needsamad põnevad, lõbusad, õpetlikud, kelmikad ja inspireerivad lastefilmid, millega on üles kasvanud mitu põlvkonda. Kokku 30 armastatud lemmikfilmidega DVDd, mis peaksid olema igas kodus!

TEATA KINGISOOVIST

Eesti Ekspressi digipaketi, Eesti Päevalehe ja Maalehe tellija –
teata oma kingisoovist aadressil **film.ekspress.ee**,
e-postil film@ekspress.ee, tel 680 4444.

TELLI LASTEFILMIDE SARI

Telli lastefilmide sari endale mugavalt koju aadressil
film.ekspress.ee, film@ekspress.ee, tel. 680 4444

Sarja saavad tellida Eesti Ekspressi, Maalehe ja Eesti Päevalehe tellijad.

Tellides ja tasudes terve sarja eest korraga enne
20. oktoobrit 2013, saate lisaks **3 kingitust**:

- Tasuta Partnerkaart
- Kaubamaja Lastemaailma 15% allahindlusega kupong
- Tartu Mänguasjamuuseumi perepilet

TELLI EESTI EKSPRESS

Sa ei ole lehetellija? Tee Eesti Ekspressi tellimus aadressil www.ekspress.ee/telli ning saadame avafilmi „Naksitrallid“ tasuta kingituseks koju kätte.

EESTI EKSPRESS

HEA
LUGU

		RIIK	AEG	HIND	TRANSPORT, MAJUTUS, LISAINFO	FIRMA
IDA-EUROOPA		Ungari (7 päeva)	2013. a.: 22.-28.09 20.-26.10	september: al. 199 € oktoober: al. 169 €	Transport: kõigi mugavustega reisibuss. Majutus: hotell ** (kahene majutus; WC, dušš igas toas) h/s. Mitte ühtegi ööbimist bussis! Hotell *** lisatasu eest. Info: Bohemian Travel: kvaliteedistandard Ida-Euroopa reisidele. Mitte ühtegi ööbimist bussis! 3 päeva Ungaris! 2 päeva Budapestis (Buda loss, Vajdahunyadi lossikompleks, Gellerti mägi, Kalameeste bastion jpm), Szechenyi – Euroopa üks suurimaid termaalvee basseineide komplekse, kolm linna Doonau kallastel: Esztergm, Visegrad, Szentendre – eestikeelsed linnaekskursioonid hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €	BOHEMIAN TRAVEL Pronksi 3, 3. korrus tel. 640 3928 info@bohemiantravel.ee www.bohemiantravel.ee
		Itaalia (9 päeva)	2013. a.: 13.-21.09 19.-27.10 19.-27.10*	september: al. 298 € oktoober: al. 299 €	Transport: kõigi mugavustega reisibuss. Majutus: hotell ** (kahene majutus, WC/dušš igas toas), hommikusöögid iga päev. Info: Mitte ühtegi ööbimist bussis! Rooma, Vatikan, Firenze, Pisa, San Marino, Veneetsia – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 € 19.-27.10.2013. – lisareis koolidele, IGA 12. KOHT TASUTA!	LA STRADA Pronksi 3, 3. korrus tel. 640 3929 info@lastrada.ee www.lastrada.ee
LÕUNA-EUROOPA		Põhja-Itaalia (9 päeva)	2013. a.: 28.09.-6.10	september: al. 319 €	Transport: kõigi mugavustega reisibuss. Majutus: hotell ** (kahene majutus, WC/dušš igas toas), hommikusöögid iga päev. Info: Mitte ühtegi ööbimist bussis! Milano, Garda ja Como järved, Bellagio, Sirmione, Verona, Veneetsia, Murano ja Burano saared, Trieste – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €	LA STRADA Pronksi 3, 3. korrus tel. 640 3929 info@lastrada.ee www.lastrada.ee
		Rimini puhkusereis (12 päeva)	2013. a.: 5.-16.09	5.09: al. 369 €	Transport: kõigi mugavustega reisibuss. Majutus: hotell ** (kahene majutus, WC/dušš igas toas), hommikusöögid iga päev – hinna sees. (hotell *** + õhtusöögid lisatasu eest) Info: Mitte ühtegi ööbimist bussis! Rooma, Vatikan, Firenze, Pisa, San Marino, Veneetsia – eestikeelsed linnaekskursioonid on hinna sees. Osadel sõitudel bussi viimasel istmereal allahindlus 14 €	LA STRADA Pronksi 3, 3. korrus tel. 640 3929 info@lastrada.ee www.lastrada.ee

Viru Reisid

Tallinn
Narva mnt.7-347, III sissepääs, III korrus
Tel. 610 9321, 610 9322
e-post: tallinn@virureisid.ee

Jõhvi
Keskväljak 9
Tel. 337 0594, 337 1216
e-post: viru.reisid@neti.ee

Tartu
Tartu Reisibüroo OÜ,
Riia 2
Tel. 734 4190

Pärnu
Pärnu Reisibüroo
Rüütli 32
Tel. 444 5105

Väljasõitudega:
Jõhvist, Tallinnast, Tartust, Pärnust
NB! Kindlasti helista ja küsi infot ja vaata meie
kodulehekülge: www.virureisid.ee
Püsiklientidele ja gruppidele soodushinnad.
NB! Bussikohtade broneerimine seniks, kuni
kohti jätkub!

REISIKALENDER 2013

UUDIS! ITAALIA PUHKUS (12 p)
02.-13.09.;18.-29.09. **H: 349 €**

RUMEENIA-BULGAARIA RINGREIS PUHKUSEGA MUSTA MERE ÄÄRES (13 p) 02.-14.09. **H: 379 €**

SLOVEENIA -HORVAATIA-BOSNIA ja HERTSEGOVIINA PUHKUS (13 p)
18.-30.08.;04.-16.09.; 10.-22.09. **H: 329 € kuni 369€**

HORVAATIA-SLOVEENIA RINGREIS (10p)
19.-28.09. **H: 249 € kuni 275 €**

ITAALIA RINGREIS (9 p)
19.-27.10. **H: 259 € kuni 299 €**

UNELMATE PARIIS (9 p)
18.-26.10. **H: 265 €**

HISPAANIA PUHKUS (14 p)
20.09.-03.10. **H: 449 €**

HISPAANIA PUHKUS (12 p)
24.09.-05.10.; 20.-31.10. **H: 349 € kuni 399 €**

UUDIS! CZESTOCHOWA - PRAHA -VARSSAVI- KARLOVY VARY
20.-25.10. **H: 169 €**

HISPAANIA-PORTUGAL-MAROKO RINGREIS (21 p)
18.09-08.10. **H: 829 €**

MALTA JA SITSILIA RINGREIS KOOS PUHKUSEGA (16 p)
20.09-05.10. **H: 699 €**

SUUR TÜRGI RINGREIS JA KÜPROS (23 p)
21.09.-13.10. **H: 849 €**

HEA EESTI LEHT

LOE SELLE NÄDALA MAALEHEST:

LINNUD LÕHUVAD ELEKTRILIINE?

» Tänavu suvel on paljudes piirkondades erakordselt palju volukatkestusi, kuigi ilm on ilus. Elektrifirma peab süüdlaseks linde!

LOE VEEL:

- » Majandusprofessor: Soomes töötavad eestlased ajavad kodumaal **TOIDU HINNA ÜLES**
- » **EESTI ARBUUSID** on tänavu suured ja hästi küpsed

Telli Eesti Päevaleht otsekorraldusega!

Lihtne ja mugav.

Eesti Päevalehe klienditeenindus: **tel 680 4444**, klienditugi@lehed.ee

k

KULTUUR

KINO SÕPRUS LIVE TOOB DEAN BLUNTI TALLINNA

Kino Sõprus Live toob 12.09 Dean Blunti Inglismaalt Tallinna. Blunt ja Inga Copeland alustasid Hype Williamsi nime all muusika lindistamist aastal 2009. Tänavu mais ilmunud „The Redeemer”

on paljude välismaiste muusikaväljaannete hinnangul aasta üks silmapaistvamaid albumeid. Tallinna saabub Blunt päev pärast „The Redeemer” Londoni esmaesitlust. **EPL**

329 000+

Just niipalju ja rohkemgi kuulamisi on internetis kogunud lirise (pildil) järgmisel nädalal ilmuva EP „Chinaberry Girl” avasingel „Tigerhead”, mis leidis suvel koha peale raadioeetri ka Rootsi Universali Spotify HITS *playlist*’is. Lühimängiva esitluskontsert toimub 5. septembril algusega kell 20 Tallinnas klubis Sinilind. **EPL**

„Preili Julie” võim- ja võrdsusvõitluses tugevam ei halasta

Arvustus

Maiu Nurka
kriitik

Nii nagu „Hamlet”, mõjub ka August Strindbergi kiredraama „Preili Julie” eelkõige agressiivse võimuvõitlusena.

Juulis tõi Roman Baskin poliitilis-kriitiliste püssikuulide paukudes Rakvere linnuse varemete vahel ellu Taani pöörase printsi eluolu agoniast kujutava „Hamleti”. Baskini selle suve teises esietenduses, „Preili Julies” traavib mööda Kõue mõisa müüre haiglase-hullunu kombel ringi mõisapreili Julie. Nii nagu „Hamlet”, mõjub ka August Strindbergi kiredraama agressiivse võimuvõitlusena, jõujooned koonduvad siin kord mehe-naise, siis rikka-väse vahelisse vägikaikaveosse. Ohvriks langeb Inimene.

Etenduse kandev tegelane, esiti pöörane preili Julie (Kersti Heinloo) on jaaniõöl pererahvast üksipäini mõisasse maha jäänud. Mässust janune preili on teinud järjekordse lõpu ühele oma kihlusele. Ta tant-sib mööda müüritreppesihitult ringi, kuniks saatusliku seisa-kuni tallipoisi õuel.

Keeldub paigalseisust

Jooksust hingetu ja tantsust arutu Julie keeldub paigalseisust, ei lase mõtetel endale järele jõuda ja ärgitab kaost. Heinloo ohjeldamatu Julie ärat kartust, poogib endale külge võimu käskida ja keelata, nii et seisab tallipoisist mitme müüri jagu kõrgemal. Tallipoisiks sündinud Jean (Andres Mähar) on enda hukatusse liiga palju lugenud, teatrit vaadanud ja kõrgest soost harrade keelt kuulnud, et alluda ja allumisega leppida. Süütust mängust saab õppetund, millel on juures kätemaksu ja kibestumise rikenud maitse.

Etenduse teises pooles on preili Julie vaimselt laostunud. Kui Strindbergi näidendist võib sündmusi aimata, siis etenduses on Julie alustus toodud mänguplatsile. Jean kasutab valget suveööd pimedal moel ära, mingit halastust ei tule ja

Üheks suveööks saavad preili Juliest (Kersti Heinloo) ja tallipoiss Jeanist (Andres Mähar) võrdsed vastased.

Foto: Gabriela Liivamägi

üle madala müüri serva avaneb publikule mehe vägitegu.

Etenduse lõpus ei toimu tegevuses niivõrd kardinaalset pööret, et vaataja ei võiks tulemust ette aimata, see-eest aga muutub Heinloo Julie sisemine pinge – kergeks ja taltsaks. Juliest saab lootusetu jäetud naine, kellele tunneb paraku kaasa üksnes publik. Julie muutumine on usutav ega raputa vaatajat enda küljest kordagi lahti, vaid veab etenduse lõpuni kaasa.

Kõik tegelased kannavad etenduses iseendaks olemise taaka. Jean on peremehe

kuulekas teener ja ühe jaani-öö jooksul saadab lõpuks eneselegi ootamatult Julie hukatusse. Põhjuseks pime raev selle pärast, mida naine esindab. Preilit on kasvatatud veendumuses, et naine on mehega võrdselt võimekas ja igati samaväärne. Kui mitte paremgi. See vaimsus on püsinud aga vastasoo vihkamisele kaldu. Üheks ööks saavad mõlemad endale vastase, kellega on sünnitud võitlema. Etenduse lõpuks on laval vaikust ja karjeid. Sest tagatipuks asetatakse kogu loo teadjarolli ka tallipoisi tulevane kaasa Kristin (Kati Ong). **•**

August Strindbergi „Preili Julie”

ESIETENDUS
16. AUGUSTIL
KÕUE MÕISAS

Lavastaja Roman Baskin, **kunstnik** Ann Lumiste, **kostüümid** Kaire Pärnpuu/Jane Saks
Mängivad Kersti Heinloo, Andres Mähar, Kati Ong
Järgmised etendused 20., 23. ja 26. augustil

JÄRJELUGU

Saatana märk

Allan Hmelnitski

9. osa

●● 14. septembril alustab ilmutist „Maailma krimiklassika” sari, mida saab aadressilt raamat.epl.ee tellida juba praegu.

Seltskond on hoovi tagasi jõudnud ning vanema härrasmehe jutujärg seikleb aastas 1979, mil tema ja kolm võluvast neiu – geoloogiatudengit – ekslesid Tadžikistani mägedes ning pidid äärepealt äikesetormi kätte jääma...

„Kas võib korra?” katkestab šefim noormees jõhkralt põneva mälestusevoo, et tulemasinat küsida.

„Aga palun, härrased, milles küsimus!”

Noormees klõpsib tuld, et vana mosset põlema süüdata. Paraku ei õnnestu tal vanakooli tulemasinast kuidagi sädet kätte saada.

„Ma ei saa aru... see ei tööta või!”

„Jaaa, vot selles ongi küsimus,” naeratab vanamees kavalalt. „Õigetes kätes töötab ta alati väga hästi!”

Mees võtab tulemasina enda kätte.

„Vabandage, ma ei taha teid solvata. Kindlasti on teilgi väga õiged käed. Aga selle masina hingelu peab lihtsalt tundma.”

Härrasmees klõpsib kesken-dunud ilmel tulemasinat, üritades mosse kapotil läikivat loiku põlema süüdata.

Katsetamisel ebaõnnestudes läheneb ta asjale teaduslikult, niisutades sõrme ja tuues selle nuusutamiseks nina alla. Paar korda nuusutanud, limpsab ta sõrme keelega ja teatab võidukalt: „Aga härrased, miks te arvate, et see vedelik peaks üldse põlema? Minu tagasihoidlikul hinnangul on see poolkuiv Gruusia vein, piisavalt normaalne märjake muide, kuid siiski kraadisid jääb väheks, et põleda. Ma saan aru, et põleksid viski, rumm ja võib-olla isegi konjak, kuid see vein siin päris kindlasti ei sütti.”

„Mis? See on vein või?” hämmeldub šefim noormees.

„Aga muidugi, julgeksin isegi öelda, et 2012. või isegi 2011. aastakäigu oma. Mitte päris Tsinandali, kuid tõenäoliselt Mtsvane viinamarjadest, Telavi või Kvareli regioonist, kus muide asuvad ka kuulsad...” jätkab vanamees ilma kuulajateta oma lugu, kui noored kangelased on juba jooksu pistnud.

Samal ajal, sealsamas paha-

aimamatus hoovimajakeses leiab aga aset tõeliselt müstiline pühitsemisrituaal, millest meie kangelastel pole aimugi.

Hämaras toas, võilampide hubiseva leegi valguses, küünitab põrandale asetatud madratsil istuv tüse ja hiline Seppo Vanatõll ennast upakile, et lüüa põdrasarvest nikerdatud dildoga vastu pronkskellukest. Kõll!

Ta räntsatab istukile. Tema ees samal madratsil istub suletud silmil lootoseasendis hurmav õhukeses öösärgis naisolevus.

Ruumi täidab CD-mängijast kostev mahe *new-age*-muusika. Guru loitsib. „Muladhara mine lahti, praana tõuse, tungi läbi seitsme välja, Kundlaini tõuse, energiad ühtlaid, ääretu valgus täidab maailmad, Kundlini ärka, omm, ommm...”

Seppo loitsib kätega meditatsioonis uneleva näitsiku ümber, käed libisevad öösärgi kaelusest sisse ja üritavad rin-

Hoovimajakeses leiab aset tõeliselt müstiline pühitsemisrituaal.

du kobada, kuid neiu võpatab ja tõukab ta vihaselt eemale.

„Aga Koiduõis, sa oled oma vaimses arengus just nii kaugel! Sinul on seda pühitsust vaja, mitte minul.”

„Ei! Ma tunnen, et mul pole seda üldse vaja! Kelleks sa mind pead? *Painless* on nende madalama astme energiatega jännata. Saa aru, ma ei ole sinust madalamal tasemel. Ma arvasin, et lihtsalt mediteerime koos ja katsume oma vaimutasandi suhtes selgeks saada.”

„No kuule, hakkab jälle pihta! Kallis Koiduõis, saa aru, sa oled ju naine, sa pead ju tahtma mehe aspekti endasse. Mees on ikka naise pea. Naisel on naise aspekt ja mehel on mehe aspekt! Need peavad ühinema. Nii need asjad käivad.”

„Just nimelt. Minul on naise aspekt – ma olen nägija, ma näen, et ma olen tegelikult sinust palju kõrgemal praegu. Ma näen kuidas sa kulutad oma energiat ilma-asjata. Muud sul pole kui kogu aeg enda aspekti terve oma lambakarja peale laiali pritsida!” **•**

Järgneb...

S SPORT

KANEPI AVAVASTANE US OPENIL ON VANIA KING

Eesti esitennisisti Kaia Kanepi (pildil) esimene vastane peatselt New Yorgis algavatel Amee-rika lahtistel tennisemeistrivõistlustel ehk US Openil on USA ja Taiwani päritolu Vania King, kes

on maailma tenniseedetabelis 130. kohal.

Naiste tennis maailma praegune kolmas reket, Venemaa tennisist Maria Šarapova loobus turniirist õlavigastuse tõttu. **Delfi**

VENEMAA AUSTAB OLÜMPIAHARTAT

Tulevase taliolümpia korraldajariigi Venemaa asepeaminister Dmitri Kozak teatas rahvusvahelise olümpiakomitee presidendile Jacques Rogge'ile saadetud kirjas, et Venemaa kavat-

seb Soõsi taliolümpia ajal austada olümpiahartat ja kõik sportlased, treenerid ja külalised on võistluspaika teretulnud, olene- mata sellest, milline on nende seksuaalne sättumus. **EPL**

Eesti koondis üritas Valgevene mängijaid korvist eemal hoida, kuid vastased tabasid ka kaugel.

Foto: Jüri Burtšakov

Eesti korvpallikoondis kaotas Valgevene

Eesti pidi EM-kvalifikatsiooniturniiri poolfinaali kohtumises vastu võtma 70 : 76 kaotuse.

Jüri Butšakov
Magiljov

Kohtumine algas 1500 inimest mahutavas saalis umbes viiesaja pealtvaataja ees äärmiselt kiires tempos, tehti vähe vigu ja visati kiireid korve. Viie minuti pärast oli Eesti viiepunktilises kaotusseisus, kuid Reinar Halliku ja Janar Taltsi korvid viigistasid kohtumise. Avaveerandi lõpuks oli Eesti ees 25 : 21, mängu vaheajale mindi siiski kolmepunktilises kaotusseisus.

Eesti avapoolaja päästis paljuski Reinar Halliku suurepärase viskekäsi. Järjepanu saatist Narvast pärit mees pal- le korvi poole teele ja kui need läbi võrgu sopsasid, oli kuulda Valgevene peatreeneri Ruslan Boidakovi kurja mõirgamist. Halliku punktiskooriks oli pärast 20 minutit 16 – selgelt selleks hetkeks mängu suurim.

„Jalad polnud täna nii väsinud kui tavaliselt. Eks väike

mängupaus aitas kaasa. Tahtsin väga võita ja visked lihtsalt läksid. Meeskonnakaaslased tegi suurepärast tööd ja mängisid mu vabaks,” kommenteeris lõpuks 21 punkti visanud Hallik oma mängu. „Vastased tulid lauda väga agressiivselt. Korvirõngad olid kõvad ja pallid pörkasid kaugele. Neil oli väheke õnne ka.”

Teisel poolajal rauges Eesti mäng tunduvalt. Kristjan Kangur ja Janar Talts eksisid mitu korda ning Valgeve-

ne minutit enne lõppu ühele punktile, kuid siis ärkas Valgevene vanameister, 33-aastane Aljaksandr Kudrjatsov, kes alati Eesti korvile vastata suutis. Punktine vahe oligi parim, mida Eesti mehed lõpuks suutsid.

Võimalus alles

„Igasugune kaotus on valus. Emotsionaalselt oleks võit loomulikult parem olnud. Nad panid ikka paar hullu kolmest lõpus üheksa meetri pealt ära, uskumatu,” lausus peatreener Sokk. „Meil oli ebaõnne, kus me vabalt mööda viskasime. Väga pingeline mäng. Vahe oleks võinud paar punkti ikka väiksem olla.” Rain Veideman viskas 12 punkti, Talts 7 punkti ja võttis 10 lauapalli. Kanguri arvele jäi 3 punkti ja 6 lauapalli, ehkki meeskonna kapten tabas mängu lõpus tähtsa kolmese. Vigastuspausilt naasnud Siim-Sander Vene viskas 2 punkti.

Valgevene poolel säras just Kudrjatsov 21 punkti ja 8 lauapalliga. Uljanko arvele jäi 9 punkti. Korduskohtumine toi-

mub pühapäeval Saku suursaal- lis ja Eesti võimalused edasipääsuks on veel elus. „Kuu- punkti pole kõige hullem,” oli Hallik positiivne.

BC Kalev/Cramo treenerite omavahelises duellis on abitreener Martin Mürsepp kahel korral Alar Varraku alistanud, eile Magiljovis ja Nelja Rahvuse kariketurniiril lisaajal. ●

Uljanko kindlalt ennast ei tunne

Valgevene koondisesse kuuluva ja endise BC Kalev/Cramo mängumehe Pavel Uljanko tabavad visked otsustavatel hetkedel aitasid Valgevene võidule kõvasti kaasa. „Pool tööd on tehtud, kuid kuus punkti pole mingi vahe. Suuremalt võites oleks võib- olla rahuolutunne tekkinud, mis võiks hiljem kätte maks- ta. Väga närviline mäng oli. Kõik ei läinud nii, nagu tahtsi- me. Parandame ennast kindlasti,” rääkis Eesti korvpalli- ga hästi kursis olev Uljanko pärast mängu.

Nõmme Kalju Dniprot jalust ei löönud

Kalju kaotas Dniprole

1 : 3, kuid andis kõva

klassiga vastasele tõsise jalgpallilahingu.

Aet Süvari
aet@epl.ee

Nõmme Kaljul on sel aastal euromängudes tulnud rin- da pista kolme väga erineva vastasega. HJK mängis tuju- tult, ei suutnud oma tugevust palliplatsil maksma pannagi ja jättis ka oma võimalused väravaks löömata.

Kardinaalselt teistmoodi esines Viktoria Plzeň – nemad löid kõik oma võimalused ära, tegutsesid kiirelt ja otsustavalt, tehniliselt ja kavalalt. Kalju eileõhtune vastane Dnipro näitas Euroopa liiga *play-off*i ava- mängus kohe, et ei taha midagi juhuse hooleks jätta. Kui- gi nende rünnak polnud nii pressiv ja pidev kui Viktoria oma mõni nädal tagasi, pais- tis Dnipro mängust selgelt, et 70 miljonit eurot, mis neil on eelarves kulutada, pole asjata raisatud.

Jevgen Konopljanka ja Jevgen Seleznjovi pommlöögid olid just nii ohtlikud, nagu nendesugustelt mängijatelt võib oodata, brasiillase Giuliano individuaalne meisterlik- kus palliplatsil näitas samuti ilmselgelt, miks ta on ka Bra- siilia koondises kaheksa män- gu kirja saanud.

Kuigi 1 : 3 on suur kaotus, ei

saa siiski öelda, et Kalju oleks mängu käigus ribadeks tiritud. Jätkus neilgi šansse: Vladimir Voskoboinikov ja Janar Toom- et tegid mõned eriti tera- vad rünnakud, enne kui Toom- eti värav 54. minutil Kalju kaotusseisu vähendas. Toom- et, kes sekkus mängu varu- pingilt, esines väga südikalt ja oli veel mitme Kalju rünnaku peaosaline. Hidetoshi Wakui rabeles tublisti keskväljal nii kaitses kui ka rünnakul.

Südikas mäng

Allan-Axel Kimbaloula mängis hästi vasakul äärel ja Damiano Quintieri tegi ees korralikku tööd, kuigi Plzeňis kahe vära- vaga Kalju kangelaseks tõus- nud ründajal eile jalga valgeks saada ei õnnestunud.

Kui nädala aja pärast ei juhtu Dnipropetrovskis just Eesti jalgpalliajaloo suurim ime, oli see tõenäoliselt täna- vu Kalju viimane euromäng, mida publikul õnnestub oma silmaga kaeda. Kuid ei fännid ega Kalju ise pea midagi kahet- sema või häbenema: sel aastal on peetud viis võitlust kolme kõva vastasega ja nendest kok- kuvõttes ikkagi auga välja tul- dud. Kui midagi nuriseda, siis ehk oleks võinud Viktoria vas- tu kodus mõni värav sisse lask- mata jääda. Nüüd on jäänud veel võõrsil Dniprole üks kor- ralik lahing anda. Kui lähtu- da Kalju senisest eurohooajast, võib arvata, et nad ei lase seal sugugi jalga sirgu. ●

Kanter loovutas Teemantliiga võidu Matachowskile

Jõupuudust tundnud Gerd Kanter jäi Stockholmi Teemantliiga etapil neljandale kohale. Kümme päeva tagasi Moskva maailmameistrivõist- lusel oma üheksanda tiitli- võistluste medali võitnud Kan- ter ütles, et kõigil MM-il osa- lenud kettaheitjatel nappis energiat, ta ise oli aga jõust päris tühi.

„MM-i järel lõi väsimus väl- ja, viimased päevad ei olnud ka kõige sportlikumad. Näi- teks Robbie Williamsi kont- serdil tuli mitu tundi seista,” ütles 62.93 heitnud Kanter, kes neljandale kohale jäädes pidi

esimesena punktidest ilmajää- misega leppima.

MM-i hõbedamees Piotr Małachowski sai parimal kat- sel kirja 65.86 ja kindlustas ühtlasi enne viimast etappi Teemantliiga võidu. Poolaka kontrol on 14 punkti.

„Isegi õnnestumise kor- ral olnuks mul raske Małach- howskiga esikoha pärast kon- kureerida, sest vaevast poola- kas Zürichis punktideta jääb,” ütles Kanter.

Iraanlane Ehsan Hadadi sai tulemusega 63.64 teise ja saks- lane Martin Wierig 63.20-ga kolmanda koha. ● **Andrus Nilk**

Valgevene aitasid võidule hullumeelselt kaugel korvi kukkunud kolmesed.

RENE MANDRILE BALTI KETI TUURI ETAPIL NELJAS KOHT

Käimasoleva Balti Keti velotuuri 179 km pikkune neljas etapp viis ratturid Lätis Smiltēnist Siguldasse. Etapi võitis slovakk Patrick Tybor, Eesti rattur Rene Mandri sai neljanda koha ja on praegu

velotuuri kokkuvõttes kaheksandal kohal.

Mandri kaotab Balti Keti liidri, eilsel etapil kolmanda koha saanud soomlasele Paavo Paajanile 44 sekundiga. **Delfi**

REKORDILISELT KALLIS OST

Madridi Reali jalgpalliklubi on valmis ostma Tottenhami Hots-pursilt Gareth Bale'i rekordilise üleminekusumma, 109 miljonit euro eest. Tehing kinnitatakse homme. **Delfi**

ŠADEIKO RAVIB VIGASTUST

Moskva MM-il seitsmevõistluse vigastuse tõttu katkestanud Grit Šadeikole tehtud arstlikul uurin-gul selgus, et viga saanud jalg vajab ravi ja tänavune hooaeg tuleb lõpetada. **Delfi**

Vollekoondis jäi Türgis nullipoisiks

Eesti juunioride koondis kaotas Türgis alanud võrkpalli MM-i avakohtumise Iraanile 1 : 3.

Pärt Talimaa

part.talimaa@epl.ee

Neljandas geimis pidevalt initsiatiivi hoidnud Eesti koondis juhtis veel 18 : 14 ja kõik märgid näitasid, et kohtumise võitja selgub otsustavas viiendas geimis.

Edasine oli šokk: esmalt eksis Eesti ise pallingul, seejärel jäadi pidevalt hätta servi vastuvõtuga ja ründelöögid maandusid järjepanu kas audis või võrgus. „Meil oli korduvalt võimalus pall maha lüüa, aga ei saanud hakkama ja ebakindlus ning närvilisus tulid sisse. Neljanda geimi hull auk oli näide sellest, kuidas ei tohi mängida,” nentis koondise peatreener Urmas Tali.

„Hakkasime hambad ristis punnitama, aga siis meil tavaliselt väga hästi ei lähe,” põhjendas ta. Neljanda geimi kao-

tus on eriti valus ka seetõttu, et võiduga oleksime taganud endale turniiritabelisse vähemalt ühe punkti, mille oleks andnud 2 : 3 kaotus. Loomulikult oleks olnud siis võimalik mängida ka kohtumise võidule, millega oleks kaasnenu kaks punkti. Nüüd jäi Eesti tühjade pihkudega.

Palju oma vigu

MM-i avakohtumist jääbki ise-loomustama Eesti koondise hättajäämine servi vastuvõtul – seda eriti iraanlaste planeeriva pallingu korral – ja suur oma vigade hulk.

Iraan sai meie eksimustest 41 punkti, meie vastaste omadest 20. „Kui meil servi vastuvõtt vähegi parem oli ja pall korralikult ringi käis, siis Iraanist meile võrgu peal suurt vastast ei olnud,” nentis Tali. Peatreener lisas, et suur oma vigade hulk peegeldas ka pallurite närvilisust.

Positiivne on aga Eesti üleolek blokis. Meie suutsime iraanlasi sulustada 11 korral, nemad meid kuuel. Kolme blo-

Kuigi võrgu peal oli Eesti Iraanist üle, jäadi mängukindluses selgelt alla.

Foto: FIVB

kipunktiga hiilgasid nii diagonaalründaja Renee Teppan kui ka esimene tempo Kevin Soo. Just Soo heale serviseeriale võlgneb Eesti paljusk ka avageimi võidu.

Klubivõrkpalli Tartus mängiv pallur hakkas pallima seisul 21 : 22 ja valmistas oma planeerivate servidega iraanlastele tugevasti peavalu. Avageimi võitis Eesti 25 : 22. Teises geimis näitas eelmisel kuni 21-aastaste MM-il kuuenda koha saanud Iraan oma oskusi ja võitis kindlalt 25 : 11, ka kolmas geim kuulus kindlalt 25 : 17 vastastele.

Järgmiseks Jaapan

„Hea algus, halb lõpp, kehv resultaat,” võttis Tali mängu kokku. „Parandamisruumi meil on, peame tegema omad korrektiivid ja tuleb tänasest [eilest] mängust ruttu üle saada,” kinnitas ta.

Täna kell 12 kohtub Eesti valitseva Aasia meistri Jaapaniga, kes alistas eile Mehhiko 3 : 1 (23 : 25, 29 : 27, 25 : 17, 25 : 16). ●

KORVPALLI RAHVUSKOONDISE 2015 EM KVALIFIKATSIOONITURNIIRI POOLFINAAL

EESTI- VALGEVENE

PÜHAPÄEVAL, 25.08, SAKU SUURHALLIS

LAHTIVISE KELL 20.00

PILETID PILETILEVI MÜÜGIPUNKTIDES ÜLE EESTI

HIND EELMÜÜGIS 8/4 EUR, KOHAPEAL 10/5 EUR. LISAINFO WWW.BASKET.EE

kuulutus.lehed.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil kuulutus.lehed.ee, e-postiga anni.koppel@lehed.ee ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

OLE VALMIS ULAKUSTEKS!

SMURFID 2

3D EST 11.20 14.05 16.40
2D EST 14.15
3D RUS 11.30 (v.a. N) 12.45 14.10 (v.a. N)
2D RUS 11.40

PERE

SA OLED VÄLJAVALITU

SURMAV ARSENAL

Luude linn

MAAILMAKUULSATE
MENUROMAANIDE PÕHJAL

13.40 (v.a. N) 16.00 18.30 (ainult K, N)
19.00 (v.a. K, N) 21.35
A. Le Coq sviit kl 19.00 (R, P, T)

AINULT NAISTELE!

KOLMAPÄEVAL, 28. AUGUSTIL KINOS COCA-COLA PLAZA

KURJA KUTSUMINE

WARRENITE TÕSIELUUHTUMITE ALUSEL

13.00 (v.a. N) 16.45 19.25 22.00
A. Le Coq sviit kl 21.45 (R, P, T)

KICK-ASS 2

14.00 16.50 19.10 21.50
A. Le Coq sviit kl 21.00 (L, K)

KAKS EMA

ALGUSEGA KELL 19.00
SAAL NR 1

5.50€

INFO TELEFONILT 1182

SOOVIN, ET OLEKSID SIIN **K12**
19.05 21.40 A. Le Coq sviit 21.00 (E)

ELÜSIUM 19.15 21.45 **K12**

ENNE SÜDAÕÕD 16.30 **K14**

KOLLIDE ÜLIKOO **PERE**
3D EST 11.45 13.50 2D EST 11.25
3D RUS 15.25

KON-TIKI 14.20 18.55 **MS12**

MINA SUPERVARAS 2 **PERE**
3D EST 11.35 2D EST 12.35
3D RUS 11.15 (v.a. N)

MÄNGIME TÕDE 21.20 **K14**

NIMEKIRI 17.00 21.25 **K14**

NÜÜD SA NÄED MIND 18.50 **MS12**

PARADIIS: LOOTUS 16.20 **K16**

PERCY JACKSON: KOLETISTE MERI **MS6**
16.25 19.30

PÄEVADE VAHT 18.30 (v.a. K, N) **K12**

RED 2: ERITI OHTLIKUD AGENDID **K12**
18.05 21.30 (v.a. N)

SUUR GATSBY 3D 20.45 **MS12**

SUURED 2 16.35 **MS12**

ÜHESHINGAMINE 14.55 **L**

Z MAAILMASÕDA 3D **MS12**
21.55 (v.a. N)

EELLINASTUSED!

ONE DIRECTION: NEED OLEME MEIE 3D
neljapäeval, 29. augustil kl 19.00 **L**
NB! inglise keeles, ilma subtiitriteta!

KAKS EMA **K14**
kolmapäeval, 28. augustil kl 19.00
(Ainult Naistele)
neljapäeval, 29. augustil kl 21.25
A. Le Coq sviit kl 19.00

2 RELVA Feel the Difference! **K12**
neljapäeval, 29. augustil kl 21.30
(sh. A. Le Coq sviit)

*A. Le Coq Sviidi seansid tööpäeviti alates 17:00, nädalavahetustel ja pühadel 13:00

Piletihinnad: E-N ja reede kuni kl 18:00 tavapilet 5,00€/lastepilet 2,50€, 3D-pilet 5,50€/lastepilet 3,50€. E-N alates kl 18:01 tavapilet 5,50€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 7,50€/lastepilet 3,90€. Reede (alates 18:01), L-P ja riiklikel pühadel tavapilet 6,90€/lastepilet 2,90€, 3D-pilet 8,40€/lastepilet 3,90€. A. Le Coq Sviit E-N pilet 17€. R-P pilet 21€

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

KON-TIKI

15:00 21:15

Hispaania maailma festival

23.-31.08

18:30 21:30

Robinson Crusoe: Piraatide pealik. Eesti keeles! 11:00 | 14:25

Lotte ja kuukivi saladus 11:10

Päevade vaht 12:35 | 17:20

Soovin, et oleksid siin 12:40 | 19:45

Kon-Tiki 15:00 | 21:15

Üheshingamine 16:05

Relv igas käes 17:10

Hispaania maailma festival: Elusäde 18:30

Hispaania maailma festival: Üliõpilane 21:30

KINO SÕPRUS:

KINO SÕPRUS

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

PARIS KINO - AASTAST 1955

23.08

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

23.08

Searching for Sugar Man 16:30

Paradiis: Lootus 18:00

Jim Jarmuschi retrospektiiv: Lõputu puhkus 21:00

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprusee

21:00

EESTI EKSPRESS

22. august 2013

SÕLTUMATU NÄDALALEHT

Mis saab Postimehest?

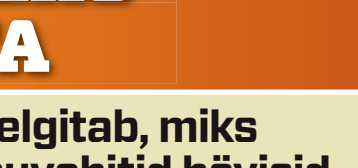
Mart Kadastik päästab elutööd koos kolme musketäriaga

Pereidüllil lõpp:

NELJA SOHI-LAPSE EMA LASI MEHE VIGASEKS PEKSTA

Jaan Ruus selgitab, miks Hollywoodi suvehitid hävisid

LP

●●● Eesti Päevaleht

GERLI PADAR:

mulle meeldib iseenda üle naerda

MARY JORDAN:

Eestist Euroopa kultuuri keskpunktiks

DORIS KAREVA:

luuletaja jääb luuletajaks

Telli LP: tel 680 4444 • www.epLee/LP • klienditugi@lehed.ee

ARVO PÄRDI MUUSIKA FILMIDES

27.-29.08.2013 FOKKUSES DOKUMENTAALFILMID

27.08 HELID JA VAIKUS
(Sounds and Silence: Travels With Manfred Eicher)
Peter Guyer, Norbert Wiedmer

28.08 TZVETANKA
Youlian Tabakov

29.08 IGAVENE HAUD
(Into Eternity: A Film for the Future)
Michael Madsen

kell 18 Katariina kirikus

Filmidel on eestikeelsed subtiitrid, piletid saadaval Piletilevist.
Lisainfo www.arvopart.ee

AEG
KAUBELDA!

Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke
läbi rääkima metsas
planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust.
Pakkuda võib lageraieid
harvenduseni.

ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava
lepiku eest head hinda.

Lõhutud küttepuidu
müük, tellimine: tel 600 5323

 HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine

tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

A large red speech bubble with a black outline, pointing towards the top right. It contains white text.

**Nüüd kuulutuste
tellimine veelgi
lihtsam!**

Telli kuulutus Eesti Päevalehte,
Eesti Ekspressi ja Maalehte
ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst
ja tasu internetipangas.

kuulutus.lehed.ee

Reaakuulutusi saab edastada ka e-postiga
anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti
kontorites üle Eesti. Sainfainfo telefonil 680 4506.

Avaldame kaastunnet
Valdo Kalmule kalli isa
EVALD KALMU
surma puhul
AS Eesti Telekom

Laen

• **Laen kinnisvara tagatisel.**
ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29
Tln. 6486083 www.aolaenud.ee.
Tutvuge tingimustega, konsulteerige
asjatundjatega.

Tervis

● **Parapsühholoog Ž. Stepanjan**
aitab alkoholi- ja nikotiiniisõltuvuse,
ülekaalulisuse, radikuliidi ja stressi
puhul. Konsultatsioon.
Tel 5858 8910.

Müük

• Müüa lõhutud küttepuud.

Tel 509 2933.

Töö

• Hiiumaa Haigla võtab tööle
füsioterapeudi. Info tel 505 3486.

Teenused

KAARDID ENNUSTAVAD
Tel 900 1727 24 h, h 1,09€/min
www.ennustus.ee

Avaldame siirast kaastunnet
Rain Kalamehele
ISA
kaotuse puhul
Kolleegid Hiieko Asist

**MAIDO
SIKK**
23.05.1936 – 20.08.2013
Langetame leinas pea
saates igaviku teele
kursusekaastlast ja sõpra
lamlik kaastunne lähedastele
tu Ülikooli arstiteaduskonna
1961 aasta lend

Eesti Punane Rist
mälestab oma endist
peavalitsuse liiget

**MAIDO
SIKKU**

ja avaldab südamlikku
stunnet lahkunu omastele

Avaldame siirast kaastunnet
Valdo Kalmule

ISA

lahkumise puhul

Töökaaslased Elionist

Südamlük kaastunne
Roul Liidemannile perekonnaga
kalli
ISA
kaotuse puhul
Baltic Bolt OÜ

Avaldame kaastunnet
asutajaaktsionär
Pjotr Utkinile ema
**TAMARA
VASKOVA**
surma puhul
EA Reng AS

AET MAASIK
Avaldame kaastunnet omastele
Muinsuskaitseamet

Mälestame oma auliiget
maalikunstnik

**OLEV
SUBBI**

7.03.1930 – 19.08.2013

lamlik kaastunne lähedastele

Ärasaatmine
pühapäeval 25.aug kl 14
Tallinna Kaarli kirikus,
lilli palun mitte tuua

Eesti Kunstnike Liit

Eesti Maalikunstnike Liit

On lahkunud väljapaistev kunstnik, kunstisõber, Maestro

**OLEV
SUBBI**

Mälestame head teejuhti ja suurepärast kaaslast ning avaldame kaastunnet lähedastele ja kõigile, kes temas puudust tundma jäävad

Eesti Kunstimuuseumi
Kunstisõprade Selts

*Nüüd olen sinota siin,
südämen sõnata piin
/Henrik Visnapuu/*

**OLEV
SUBBI**

7.03.1930 – 19.08.2013

Kõike olnut kalliks pidades

Marju

Ärasaatmine
pühapäeval, 25. augustil kl 14
Tallinna Kaarli kirikus

irik on avatud pool tundi varem.

Palun pargi ega lilli mitte tuua

Kaotasime hindamatu filmiasjatundja
ja kolleegi

**AARE
ERMELI**

23.08.1957 – 13.08.2013

Oleme leinas koos lähedastega

Mälestamine
reedel 23. aug kl 15
Tallinna Kinomajas

Eesti Filmiajakirjanike Ühing

Mälestame Eesti kunsti suurkuju

**OLEV
SUBBI**

ning avaldame kaastunnet
lähedastele ja sõpradele

NG Investeeringud

 Kirjanike Maja

musta laega saalis, Harju 1, Tallinn

Laupäeval, 24. augustil kell 17.00 ja 20.00
Pühapäeval, 25. augustil kell 19.00

PARDAKAART

Kirjanduslik etendus III Dovlatovi päevade raames

**Ott Arderi, Andres Ehini, Jan Kausi,
Asko Künnapi, Fagira D Morti, Juku-Kalle Raidi,
Jürgen Rooste, Jelena Skulskaja ja Andra Teede**

luule põhjal

Info telefonil 627 6410

Pilet 7.-, (üli)õpilastele ja pensionäridele 5.-
piletitelev.ee või tund enne algust kohapeal

TIPOLIIN
KINNISVARABÜROO

VELJO TARVIS
tel. 5647 1516,
tel. 657 6301
veljo@tipoliin.ee
www.tipoliin.ee

**OSTAME - MÜÜME
- ÜÜRIME
TEIE KINNISVARA**

- Kiire ja korrektnie vormistamine.
- 15 a. töökogemus.
- **Konsultatsioon tasuta!**

VEO- ja KOLIMISTEENUS

TELEVISIOON

ETV

07:25 Draamasari Maahaigla: Streigi-murdjad

08:10 Aia elu: Rosmartin ja loorberipuu

08:25 Eesti mäng*

08:55 Draamasari Holby City haigla: Šokk

09:55 Ajavaod: Loetud rahvas

10:20 Üks tegu: Peenrategu

10:30 Ajalik ja ajatu: Põlvkonnad, 2

11:00 Draamasari Väike maja preerias: Völumaja

11:50 Iga pink räägib loo, 11/12*

12:20 Rock Summer 25: Ivo Linna ja isamaalised laulud *

12:45 Kirjandusministeerium *

13:15 Muuseumirott: Kirjanike kiriluletused (ETV 1994)

13:40 Ühe suve akvarellid

14:30 Loomaaias

14:35 Kaleva hääled

15:20 Telelavastus Kolm rubiini, 6/7

16:10 Draamasari Holby City haigla: Šokk (Holby City, inglise 2004)*

17:10 Reisisari Reisile minuga: Liblika-maa - Guadeloupe saar

17:35 Minuscule: Mardikate madin

17:40 Draamasari Maahaigla: Streigi-murdjad *

18:30 Aktuaalne kaamera

18:45 Osoon

19:15 Dokfilm Balti loorberid

20:15 Draamasari Taevasina, 18/24

21:00 Aktuaalne kaamera. Ilm

21:25 Sport

21:35 SUVEkuTUUR

21:45 Eesti mäng

22:15 Naine kütab sauna (Eesti 1978)

23:25 Draamasari Jessenin, 9/11 (Vene 2005)*

00:15 Draamasari Waterloo Roadi kool*

01:05 SUVEkuTUUR*

01:23 ERR-i uudised

KANAL 2

06:00 Punased roosid*, 577

06:45 Rosario*, 59

07:40 Joonissari Kasskoer: Koerte-näitus

08:05 Suvereporter*

09:10 Tuhat ja üks ööd*, 59

11:00 Kodus ja võõrsil, 5568

11:30 Küladetektiivid*, 104: Rosen-heimi allakäik

12:30 Jane ja Urmet pluss 10*: Ema sünnipäev

13:00 Kelgukoerad

14:00 Komissar Rex: Ohtlik ülesanne

15:00 Punased roosid, 578

16:05 Küladetektiivid, 105: Reetlik saak

17:05 Rosario, 60

18:10 Tuhat ja üks ööd, 60

20:00 Suvereporter

21:00 Galileo

21:30 Dokumentaalfilm Ekstreemne loomahullus

22:30 Põrgulikud köögid: Gordon naaseb, 2

23:25 Mängufilm Mehed mustas (Men in Black, USA 1997)

01:20 Mängufilm Raha nimel (Money Talks, USA 1997)

02:55 Mängufilm Medaljon*(The Medallion, Hongkong/USA 2003)

04:20 Suvereporter*

05:10 Saladused*

05:45 Kõmutüdruk

TV3

06:15 Multifilm Gormiti

06:40 Multifilm Winxid

07:05 Multifilm Käsna-Kalle Kantpüks

07:30 Multifilm Transformerid:

07:55 Armastus võidab, 108*

08:55 Kirgede torm, 1703*

09:55 Vaprad ja ilusad, 6544*

10:20 Top Shop

10:35 Ment 2, 3: Vanad mehed

11:35 Seaduse nimel: Oht

12:35 Kõige naljakamad koduvideod

13:00 Selgetnägijate tuleproov *

14:00 Kättemaksukontor: Näivuse seadus 1*

15:00 Vaprad ja ilusad, 6545

15:30 Lena, mu elu armastus, 168

16:30 Armastus võidab, 109

17:30 Kirgede torm, 1704

18:30 Vaid Venemaal pluss*

19:00 Seitsmesed suvesadamas

20:00 Kättemaksukontor: Näivuse seadus 2

21:00 16 ja rase: Ira Kurotkina lugu

22:00 Vaid Venemaal pluss

22:30 Nurjatud tüdrukud

23:25 KINO3: Mängufilm Kohtingu-film (Date Movie, USA 2006)

01:00 KINO3: Mängufilm Tõeline visadus (True Grit, USA 2010)

03:00 Nurjatud tüdrukud*

03:40 Võimalik vaid Venemaal*

04:05 Lena, mu elu armastus, 168*

04:50 Seitsmesed suvesadamas

05:40 Kirgede torm, 1194

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2

07:30 Tule õuel* **08:00** Ajakompass* **08:10** Tom ja Fluffy* **08:15** Konn ja sõbrad **08:25** Lammass Shaun* **08:30** Siilipoiss Alfredi salapäraseid seiklused* **08:45** Lastetuba **09:00** Sadam otsib meremeest: Haapasaari* **09:30** Pillimeister* **10:00** Waterloo Roadi kool **10:50** Gilmore'i tüdrukud* **11:30** Täna õhtul Hedvig Hanson* **12:29** ERR-i uudised **16:15** Eesti lood **16:45** Kalailm **17:10** Väike maja preerias* **18:00** Geronimo Stiltoni lõbusad lood **18:20** Must ja valge koer **18:30** Mänguasjamuuseumis. Lauamängud **18:45** Beni ja Holly väike kuningriik **19:00** Konn ja sõbrad **19:05** Miriami piknik **19:10** Maksikoer Fik **19:20** Aktuaalne kaamera (viipekeeles) **19:30** Aktuaalne kaamera (vene keeles) **19:45** Suuri meistreid, 10/13: Sergei Jessenin **20:45** Gravitatsioon **20:55** Üks **21:00** Ohhool, 15/15 **21:30** Konnad. Peenikeroheline joon **22:20** Troonide mäng **23:15** Eesti TOP 7* **23:50** Maailma kino Lorna vaikimine* **01:36** ERR-i uudised

Kanal 11

06:30 Totaalne ärkamine! **09:00** Doktor Oz*

ETV2

09:55 Ellen **10:50** Gordon Ramsay köögisaladused* **11:20** Everwood* **12:10** Top Shop **12:25** Õuehaldjad **12:55** Süües saledaks **13:25** Piitlikud kehad **14:25** Restoraniduell **15:20** Naistekliinik **16:10** Doktor Oz **17:05** Everwood **18:00** Pahad tüdrukud **19:00** Kodus ja võõrsil, 5569 **19:30** Gordon Ramsay köögisaladuse **20:00** Eesti tippmodell **21:00** Videviku saaga: Noorkuu **23:25** Vahelevõtja **00:15** Suvereporter **01:10** Ellen **01:50** Eesti tippmodell **02:35** Matsakas beib **03:20** Doktor Oz **04:05** Pahad tüdrukud **04:55** Suvereporter **05:45** Roosateemant

TV6

06:00 Hommikuraadio **08:30** Seitsmesed suvesadamas **09:30** Kodu keset linna **10:00** Kutsuge Cobra 11 **11:00** Päev, kui maailm jäi seisma **13:15** Top Shop **13:30** Kodu keset linna **14:00** Kutsuge Cobra 11 **5 15:00** Brigaad **16:00** Kuidas ma kohtasin teie ema **16:30** Kutsuge Cobra 11 **17:30** Sõjaprintsess Xena **18:30** Simpsonid **19:00** Ameerika paps **19:30** Kuidas ma kohtasin teie ema **20:00** Wilfred **20:30** Simpsoni **21:00** Kõige naljakamad koduvideod **21:30** Matsid Beverly Hill-

Kanal 12

06:30 Eesti kõige-kõige* **07:00** Suvereporter **08:00** Ärapanija* **08:30** MacGyver* **09:20** Conan* **10:10** Rannavalve: Kohtumõistmine **11:00** Jututuba **13:40** Komissar Rex*: Vaikuse värv **14:35** Walker – Texase korralvur*: Viimane lootus **15:25** MacGyver: Pime usk **16:20** Merepatrull **17:10** Komissar Rex: Hauaröövel **18:05** Walker – Texase korralvur: Kontakt **19:00** Motoreporter **19:00** Surnumere tuur, 1: Uus! **19:30** Motoreporter **19:00** Musta mere tuur, 2 **20:00** Tuvikesed*: Kelly probleemid **20:30** Tuvikesed*: Paha ja pai **21:00** Kaks ja pool meest*: Tõestatud viljakusega elus naine **21:30** Aasia nädalavahetus - Väike sõdur **23:20** Kreisid reisid: Hispaania **23:50** Kõik mängul: Iisrael ja Egiptus **00:20** Kaks ja pool meest **00:45** Tuvikesed **01:10** Tuvikesed **01:35** Night Chat **05:00** Postimees.ee

HOROSKOOP

JÄÄR Sinu soov olla vaba ja sõltumatu võib muutuda ebaterveks mässumeelsuseks. Võid käituda ründavalt või pealetükkivalt. Iga-
vad inimesed ajavad sind vihale.

SÖNN Sinus voolav energia ei leia väljapääsu. Oled seetõttu rahutu ega suuda keskenduda. Kui viibid õhtul rahvarohkes kohas, siis valva oma asju hoolikalt.

KAKSIKUD Praegu võib väga lihtsalt vaidlus tekkida. Püüa olla diplomaatilisem ning ära võta sõna teemadel, mis võivad olla kellegi jaoks delikaatsed.

VÄHK Sinu positsioon või mingid privileegid võivad muutuda oluliseks teemaks. Kui nüüd end heast küljest näitad, on selle mõju pikaajaline.

LÖVI Sind võivad vallata dramaatilised tundepehangud, mis ähvardavad sind enda alla matta. Sa ei suuda vähesega leppida ja tahad elada oma kapriiside järgi.

NEITSI Sobilik päev fantaseerimiseks ja loominguliseks tööks. Õhtul võid olla müstilises meeleolus, mis annab su tegudele sootuks uue suuna.

KAALUD Tõmbad uusi inimesi aktiivselt ligi, seetõttu ei tohiks tutvuste loomine täna olla probleem. Hoidu agressiivsetest tüüpidest ja ära lase end provotseerida!

SKORPION Kui oled liikuva eluviisiga, siis kohtud arvatavasti paljude erinevate inimestega. Keegi võib anda hea idee või aidata näha asju uuest vaatenurgast.

AMBUR Valitsevad seisud muudavad sind kirglikuks. Kiusatused võivad sinust võitu saada. Kirg ja iha võivad väljenduda ka mõnes muus vormis, näiteks liigsöömises.

KALJUKITS Konkurents on igal tasandil suur, nõudes maksimaalset pingutust. Kui jätab endast nõrga mulje, üritatakse sind rajalt maha võtta või provotseerida.

VEEVALAJA Õhus on erutavat elektrit ja „midagi“, millele sa ei oska nime anda. Kahjuks ei jäeta sulle aega selle seisundi nautimiseks, sest tempo on kiire.

KALAD Tahad küll tegutseda, kuid su plaanid pole veel piisavalt läbi mõeldud. Ära unista, vaid mõtle loogiliselt!

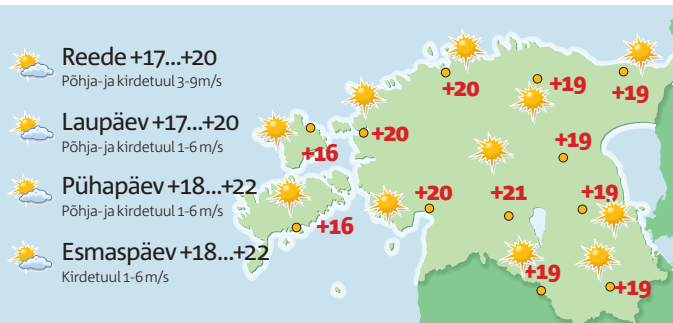
ILM

Reede +17...+20
Põhja- ja kirdetuul 3-9 m/s

Laupäev +17...+20
Põhja- ja kirdetuul 1-6 m/s

Pühapäev +18...+22
Põhja- ja kirdetuul 1-6 m/s

Esmaspäev +18...+22
Kirdetuul 1-6 m/s

RISTSÕNA

	UKRAINA RAHVAPILL	IDAMAAD MEHENIMI	PUHASTUS- VAHEND RIIGIKONT- ROLOR ... KARIS	MA, TA GEHEIME STAATS- POLITSEI	NÄITLEJA (1929-1984)	TÄIELIK SKEPTIK	KUU (lühend.)	MASTI HOIDEV TROSS	VÕITLUS- VALJAK
TANTS									
KOHLMIK									
REAUMUR									
SIDESÕNA									
VÕLTSI- MAIA									
OPUS ... "REKLA- MIKLUBI" ENDINE SAATEJUHT									
MASSLÜHIK									
RAISA- VÄELANE									
UNITED TELEKOM AUSTRIA HILGAV VOIT									
SPORDI- VAHEND									
HAGUS									
MUSTA MERE KJURORT									
PISAR (inglise k.)									
SURMA- JUHITUMISE UURIMIS- KOHTUNIK NET MILE									

ERKKI KÖLU PÄEVAANEKDODID

•• Seksuoloog meespatsiendile: „Teate, suurus pole selle asja juures kõige tähtsam...“

„Kas tõesti?! Aga kui suurus pole oluline, miks pole siis keegi kunagi näinud 5 cm pikkuseid vibraatoreid?!

•• Noormees kohtamisel neiu: „Kuule, meie suhtesse on tekkinud üks probleem.“

„Milline?“ uurib neiu huvitatult-valtsalt-hirmunult. Paus.

„Ma unustasin, mis su nimi on...“

•• Surivoodil lebav juut kutsub pojad enda juurde ja küsib: „Kui sina, David, saaksid päranduseks kogu mu raha, mida sa sellega teeksid?“

„Ma tuleksin koht töölt ära ja elaksin surmani jõudeelu.“

„Halb mõte, David, ma ei päranda sulle midagi. Aga mida teeksid sina, lisak?“

„Ma rajaksin selle raha eest kodutute varjupaiga, olen alati tahtnud inimesi aidata.“

„Või minu vara tulde loopima?!

Midagi sa ei saa! Noh, aga sina, Moiša, mida sina mu rahaga teeksid?“

„Ma matakisin kõik kõrbesse maha ega ütleks surres kellelegi, kuhu nad täpselt maetud on.“

„Õigesti mõtled, Moiša, sinust saab mu ainus pärija. Ma ise tegin sama-moodi, nii et mine aga kõrbesse, hakka raha otsima.“

SUDOKU Pappocom

Lahendused javihjed.
www.sudoku.com

9	5		3		8			
2	7						4	
			4					6
5					4			9
	1	8		7		4	2	
6			5					7
1					5			
	8						6	4
			2		6		3	1

Sudoku EPL-i veebiväljaandes
Mängi. www.epl.ee/sudoku

Eelmise mängu lahendus.

3	6	5	8	9	7	1	2	4
7	4	2	5	6	1	8	3	9
1	8	9	4	3	2	5	7	6
4	9	3	6	7	8	2	5	1
8	7	1	2	5	9	4	6	3
2	5	6	1	4	3	7	9	8
6	3	4	7	1	5	9	8	2
9	2	7	3	8	4	6	1	5
5	1	8	9	2	6	3	4	7

Meie maailm

VÄIKE NÕID

MEIE PLANEET: ASJAAJAMINE

ASENDASIN ANTIBIOOTIKUMID RAVIMTAIMEDEGA...

JA TULEMUS? SAMA...

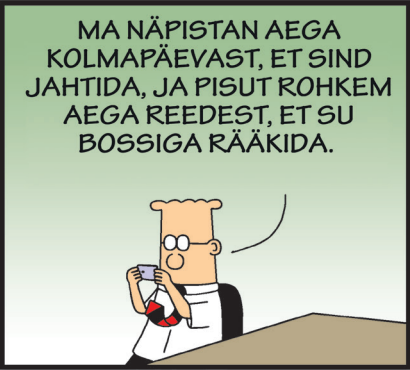
SELLE VAHEGA, ET SELLEL AJAL KUI MEIE TABLETTE KORJAME KOGUB TEMA ROHTU...

Dilbert

SCOTT ADAMS

HANGIN SELLE INFO SINU JAKS TEISI-PÄEVAKS. SA EI ÄRATA USALDUST.

MA NÄPISTAN AEGA KOLMAPÄEVAST, ET SIND JAHTIDA, JA PISUT ROHKEM AEGA REEDEST, ET SU BOSSIGA RÄÄKIDA.

KAS SA ÜRITAD OLLA KIUSLIK TÕBRAS? MA OLEN KOGENUD TÖÖTAJA. SEE PAISTAB SAMAMOODI VÄLJA.

Peegeldus

Eesti Päevaleht tutvustab selles rubriigis huvitavate inimeste tööruume.

Täheteadlane Kalju Annuk

Tõravere observatooriumi vanemteaduri Kalju Annuki töökabinet asub teleskoobist paarisaja meetri kaugusel asuvas hoones, kuid palju aega veedab ta ka teleskoobiruumis. Neli kümnendit vana teleskoop täidab ära terve neljakorruselise observatooriumihoone, kuid on moderniseeritud ning kogu vaatlus käib tänapäeval arvutite abiga.

Tekst: Kristjan Lukk
Fotod: Martin Dremljuga

100

ööl aastas saab parimal juhul Eestis tähti vaadata.

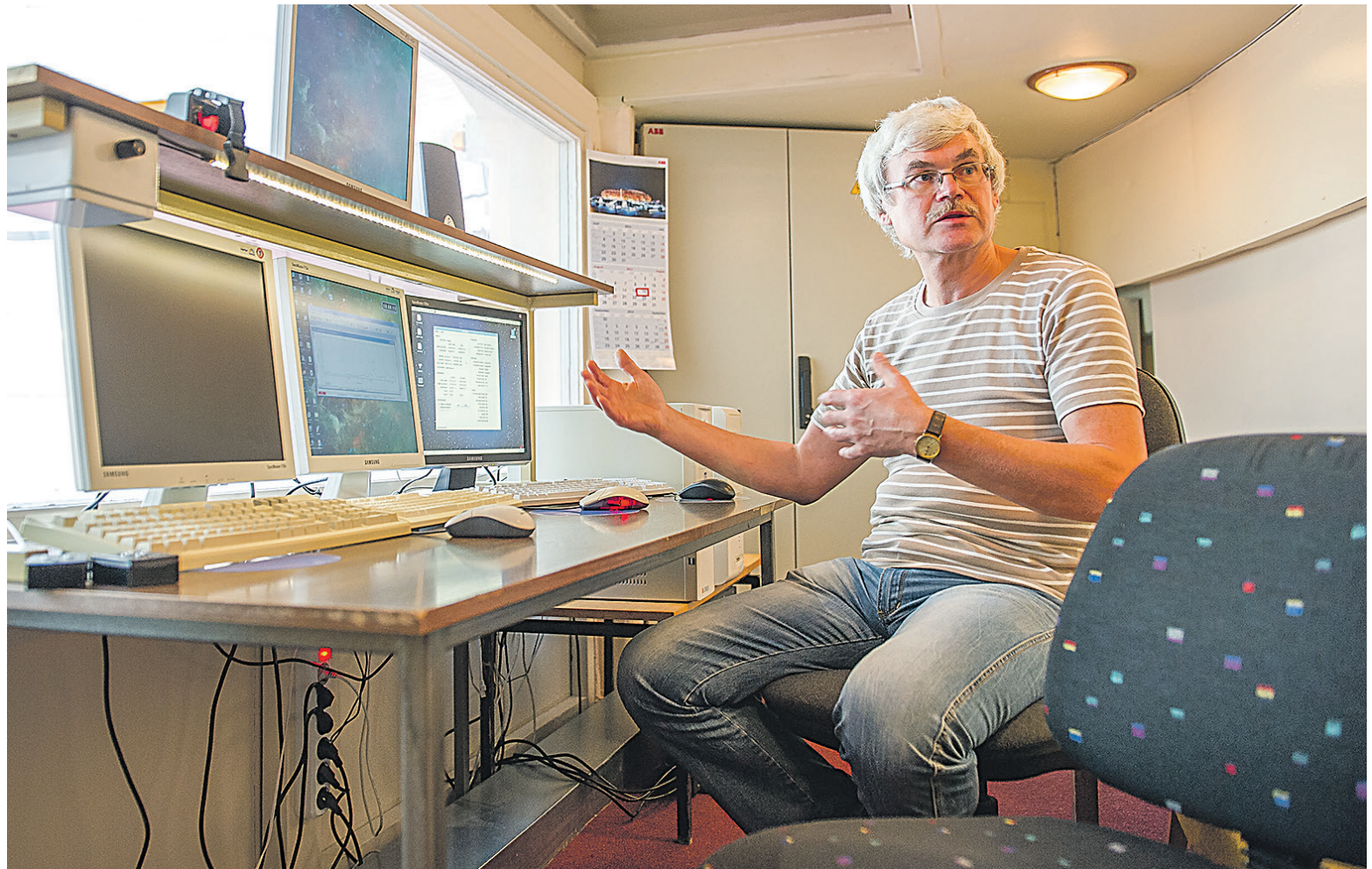
345

ööl ligikaudu saab tähti vaadata Tšiilis, kuhu plaaneeritakse maailma suurima, 39-meetrise läbimõõduga peegli teleskoobi paigaldamist.

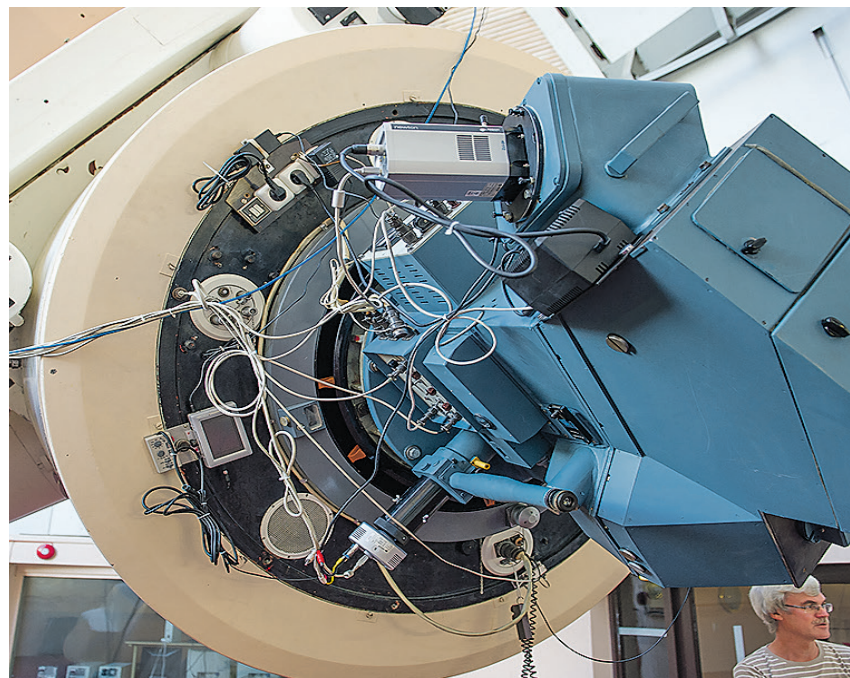
40 tonni kaalub Tõravere observatooriumi teleskoop.

4 korrust läbib teleskoopi püsti hoidev samm.

39 aastat vana on akadeemik Aksel Kipper nime kandev teleskoop.

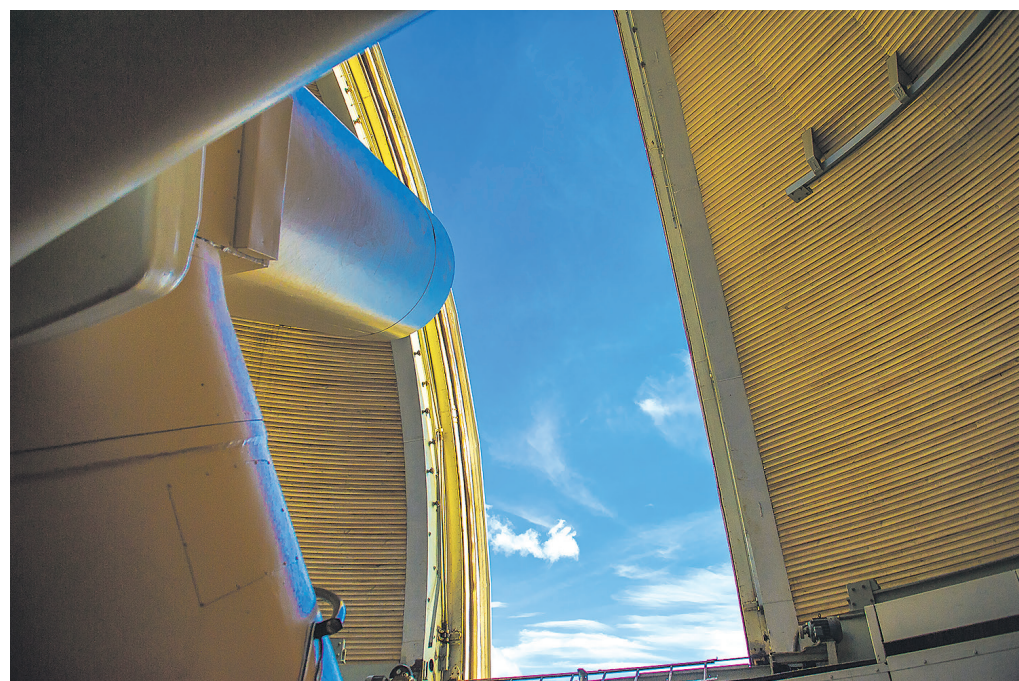
Vaatlus- ja juhtimisruumis töötab tavaliselt korraga ainult üks inimene. Eesti tingimustes ei tule kuigi tihti ette, et Kalju Annuk saaks tähti vaadata öö läbi, pigem piirdub töö öösel mõne üksiku tunniga. Ainus veel käsitsi tehtav töö on teleskoobilt katte eemaldamine.

Juhtimiseks hakkab hargnema teleskoobi spektrograafi küljest. Selle seadmega vaadeldakse tähtede kiiratud valguse spektrit, mis annab näiteks tähe koostise kohta teadlastele palju informatsiooni.

Observatooriumit külastavate lasterühmade mudilased küsivad Annuki sõnul peamiselt seda, kui palju teleskoop kaalub ja kui palju see maksab. Leningradis LOMO tehases ehitatud teleskoop maksis ostmise ajal mitu miljonit rubla.

On ette tulnud, et vaatleja ei pane tähele alanud vihma- või lumesadu. „Istun oma ruumis ja täht paistab selgelt, aga pärast selgub, et põrandale on lumekiht tekkinud,” rääkis Annuk.

Automaatne juhtimissüsteem lubab täheteadlasel keskenduda ainult tähtede vaatlemisele. Teleskoop ja observatooriumi kuppel pöörlevad sama kiirusega nagu Maa, seetõttu ei kao vaadeldav objekt kunagi teleskoobi eest ega teadlase silmist.

KRIMISARI

Mari Peegel
ajakirjanik

KRIMIKLASSIKA

Algab kolme
nädala pärast

Eesti Päevalehe laupäevalehe LP ja Varraku kirjastuse koostöös alustab 14. septembril ilmumist „Maaailma krimiklassika” raamatusari.

Seda 30 kriminaalromaanist koosnevat kogu võib nimetada Eesti põnevaimaks raamatusarjaks mitmel põhjusel. Esiteks mängib sellise tiitli kätte kirjandusžanr ise: nende teoste hulka on hoolikalt valitud krimikirjanduse paremik, kus iga raamat on kirjandusloos olulisel kohal. Teiseks ei ole Eestis teist nii mahukat ja läbimõeldud teemasarja varem valminud ning just sellepärast kuulub see igasse Eestimaa raamaturiulisse. Et raamatud oleksid kõigile võimalikult lihtsalt kättesaadavad, on hind hoitud võimalikult soodne: ainult 5,99 eurot raamatu eest.

Alates 14. septembrist ilmub igal laupäeval uus raamat, mis on müügil koos laupäevalehega LP vaid nädal aega. Jaemüüki jõuab raamatuid piiratud koguses, sellepärast soovitage sarja ette tellida.

Raamatusarja saavad tellida kõik Eesti Päevalehe (sh laupäevalehe LP), Eesti Ekspressi ja Maalehe tellijad. Info ja tellimine: raamat.epl.ee, raamatud@epl.ee ja telefonil 680 4444.

Uue sarja esimene raamat on Arthur Conan Doyle'i „Sherlock Holmesi memuaarid”.

MAAILMA
KRIMIKLASSIKA

Stiilne krimifilm on meistriteos kinolinal

Kriminaaldraamad on kolinud kinolinalt teleri, kuid klassikalised krimifilmid on väärt ülevaatamist ja imetlust.

Briti ajalehe Observer kriitik Philip French kirjutab oma krimifilmi lühiajaloo, et mõrvalugude võidukäik suurele linalale sai alguse Ameerika gangsterifilmidest, täpsemalt 1903. aasta linaloost „Suur rongirööv”. Sellel tummfilmil on meelde ja kinoajalukku sööbinud lõpukaader, kus kuritegeliku jõugu juht suunab revolvritoru filmi vaataja poole ja avab tule. „Suurest rongiröövist” läks edasi veerandsada aastat, kuni gangsterifilm helitehnika arenedes kinolinal oma haaret tugevdas.

1930-ndatel sai Hollywoodi krimivallas juhtivaks stiiliks *film noir*, mille süzeelised juured on Ameerika n-ö kõvade munadega detektiivikirjanduses (autorid nagu Dashiell Hammet), pildikeel pärineb aga saksa ekspressionistlikust ning prantsuse poeetiliselt realistlikust filmikunstist. Need Euroopa emigrantidest filmiloojate tööd polnud niivõrd krimimaailma proffidest, kuivõrd inimestest nagu sina ja mina, kelle halb õnn, iseloomu nõrkus või pime juhus on kuritegelikule teele viinud.

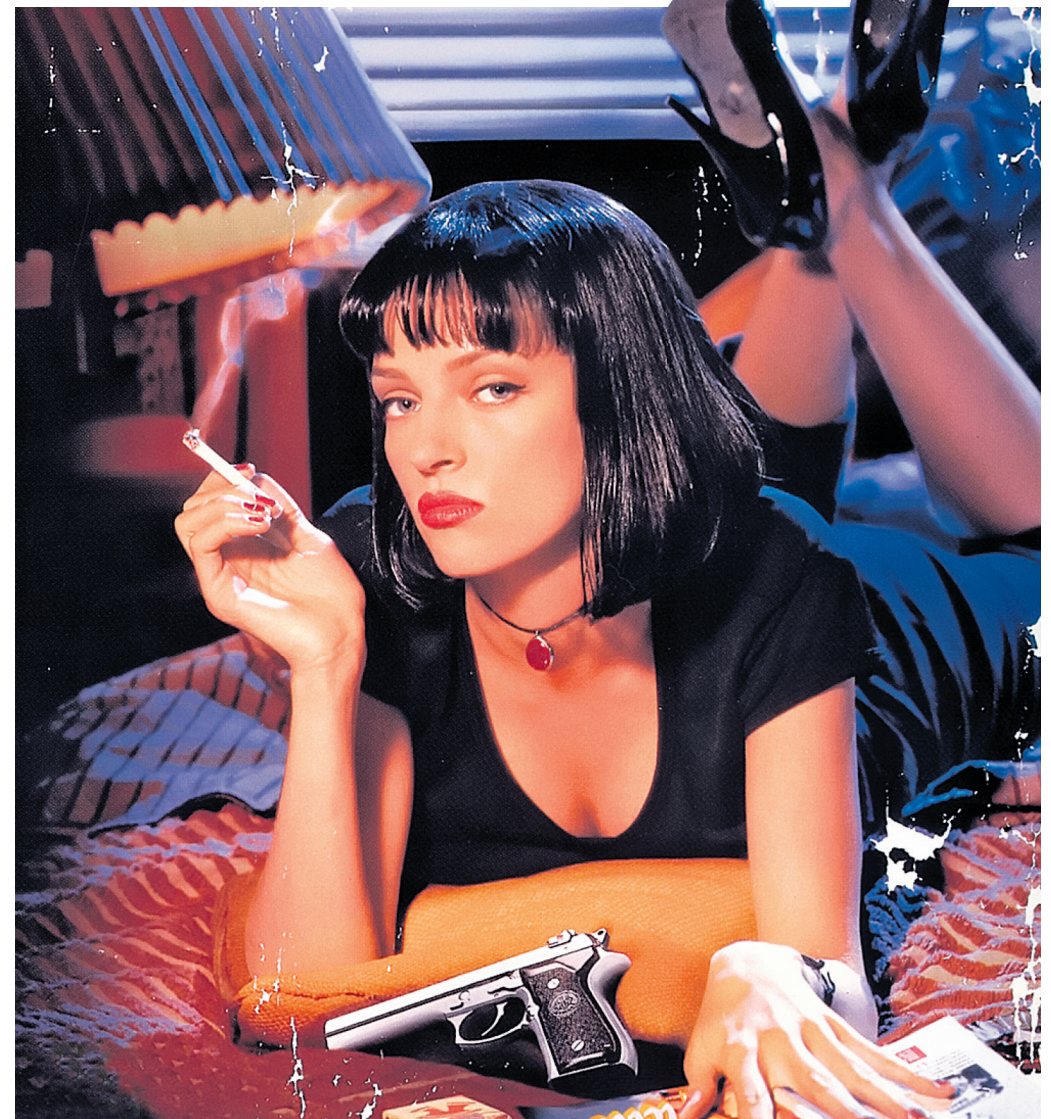
Vihased noored lavastajad

Film noir hääbus 1950-ndate lõpus, et siis 1970-ndate keskpaigas taas ellu ärgata *neo-noir*’ina, kus filmides nagu Roman Polanski „Chinatown” laiendati kriminaalsuse mõistet avalik-poliitilisse sfääri. Sellega ühel ajal raputasid Itaalia juurte ning võimalik, et ka isikliku maffiakogemusega vihased noored filmilavastajad nagu Scorsese, Coppola ja di Palma elule gangsterifilmi žanri ja sündisid klassikalised filmikunsti teosed nagu „Risttiis”, „Arminägu” ja „Goodfellas”.

Ajalugu ajalooks, kuid krimižanril on tänapäeval tavaks esile tulla pigem üksikute autorifilmidena. Üks paremaid näiteid on kahtluseta Quentin Tarantino „Pulp Fiction” (1994), mille pealkirigi viitab rämps-kirjandusele, kuhu kuuluvad klassikaliselt ka krimkad. Filmi plakatil vaatab vastu draamaatiline punahuuleline kangelanna/ohver Mia Wallace, kelle mafioosost abikaasa selles *neo-noir*-komöödias niite tõmbab.

Mõrvalugude võidukäik kinolinalale sai alguse Ameerika gangsterifilmidest.

nud mees meediumi kaudu. See *flashback*’idena esitatud lugu on nauditav nii kinematograafia kui ka ootamatute süžeeppöörde poolest. Et see film võitis nii parima võõrkeelse filmi Oscari kui ka Venezia festivali peapremia, on tunnistus, et hästi tehtud krimifilm astub nagu hea romaangi üle žanri stereotüüpide otse suurde kunsti. ●

Tarantino 1994. aasta „Pulp Fiction” pealkiri viitab rämps-kirjandusele, sealhulgas krimkadele. Filmi postril on Mia Wallace’ilgi (Uma Thurman) käe all „kapsastunud” raamat.

Foto: repro

Krimivaene Eesti filmikunst

Huvitaval kombel ei paku Eesti filmilugu täispikki mängufilme, mille süžeed võiks pidada klassikaliseks krimiks. Küllap on Eesti filmitegijad pidanud mõrvalugusid üheplaaniselt meelelahutuslikeks.

Võimalik, et krimiteemat taunisid ja pidasid läänelikuks bulvaržanriks ka Nõukogude filmibossid. Siiski tootsid suured stuudiod nagu Lenfilm krimiklassika põhjal mõned kunstilised filmid, näiteks filmitsükli „Sherlock Holmesi ja doktor Watsoni seiklused” (1979–1986).

Nõukogude Eesti lastefilm ei soosinud samuti krimiteemat. Kui luubiga vaadata, võib kriminaalseks pidada ehk Eno Raua lasteraamatute „Päris kriminaalne lugu” ja „Telepaatiline lugu” motiividel vändatud

„Keskpäeva”, kus n-ö kaduma läinud Peetri väikevenna jälgi ajasid väikelinna lapsdetektiivid Jürnas, Kaur ja Meelik. Veidi kriminaalne on ka „Arabella” lugu. Küll tõi kerge kriminaalse briisi kaasa taasiseisvusmine: salapäraselt maali otsiti ja leiti Lembit Ulfaki lustakas filmis „Lammas all paremas nurgas” (1992), krimimaailma voodripoolt paljastas aga René Vilbre tumedatoniiline „Mina olin siin” (2008). Ühtlasi on neiski filmides klassikalisest kes-tegi-liinist tähtsamad moraalifilosoofilised küsimused headusest, õnnest, sõbrusest jm. Tähtsamad isegi, kui arutamine kuriteo või karistuse olemuse üle *à la* Dostojevski.

